

گستاخ علامي

شاعري جو مجموعو

ڊاڪٽر اديب افغلابي

سوره سنڌي ادب

صاحب خان سوره: ميراثي

Cell No: 0344 3919786

0300 3404488

گسٽل ڪلامي

ڊاڪٽر "اديب" انقلابي

خدائے سنت اشاعتي ادارو

[هڙئي حق ليڪڪ وٽ هٿيڪا]

ڪتاب جو نالو : گستاخ ڪلامي
ليڪڪ جو نالو : ڊاڪٽر اديب انقلابي
موضوع : طنز يا / مزاحيا شاعري
ڇپجڻ جو سال : ۲۰۰۶ع
ڇپائيندڙ : اجمل هدي پٿو
پاران : خدام سنڌ اشاعتي ادارو
ڳاڻاڻو : هڪ هزار
ڪمپوزنگ : مقبول پٿو
يونيورسل ڪمپوزرس لاڪراڻو

150 روپيا

[ALL RIGHTS RESERVED]

Name of book: "Gustakh Kalamee"
Name of Author: Dr. Adeeb Inqlabi
Subject: Humours/Satire Poetry
First Edition: 2006 A.D
Publisher: Ajmal Huda Bhutto
Published by: Khudaamy Sindh Publication
Copies: 1000
Composer: Maqbool Bhutto
Universal Composers Lakrano - Sindh

PRICE: 150/-

E-mail: dradeebinqlabi@yahoo.com
khudaamysindh@yahoo.com
92+744042925
92+3003420665

گستاخ گلاني

ڊاڪٽر فوزيه شيخ

جي ناز

"پيار" ڪرڻ ٿي اهو لار نه آ

پيار ڪندڙ "خوبصورت" بي هجن

"بيوقوف" بس اچڻ گهرجي رڳو

پل نه هر ڪي "مابدولت" بي هجن

ليڪ جا ڇپيل ڪتاب

- دنيا جا انقلابي ٻار
- ج.س.ا.ف جي ڏهه سالا تاريخ
- پشتو شاعريءَ جو سنڌي روپ
- ديش دروهي
- قومي آزاديءَ جو مطالعو
- دنيا جا انقلابي ڊاڪٽر
- جي ايم سيد سان ڪچهريون
- سنڌ جي ڪوٺائي ڪٿا
- سنڌ جا عظيم ويڇ
- نڪ، ڪن ۽ ڳلي جون عام بيماريون
- تاريخر سيل جي شاعري
- گستاخ ڪلامي

گستاخ ڪلامي

گل خانگلاسي

اوهان پوڳن ئي پوڳن ۾ سچ ٿا چئي ڏيو، پر
مون کي پڪ آهي ته اوهان چرچائيءَ جي
روپ ۾ ضرور بهي ويندا

— شيخ اياز

گلستانِ کلامی

طنز یا ء مزاحیا شاعریء جو سفر

کیترا لیک، پمبغا مقلما پین کان

کیترا لیک، پمبغا مقلما پین کان

لکائيندا آهن ۽ اهڙيءَ طرح پنهنجي لکين جي
ڪلمن تي "فلندر جي ملنگن" وانگر "مهر"
هڻائيندا آهن. جيڪا سڀي حياتي پا پين کي
ڏيکاريندا آهن. مگر مان ته پنهنجو مقدسو پاڻ
لکڻ گهران ٿو. پاڻ ئي چوڻ گهران ٿو. پاڻ
ئي وڙهڻ گهران ٿو ۽ پاڻ ئي ٻيٽو ڪرڻ
گهران ٿو. ڇاڪاڻ ته مان پنهنجو پاڻ کي
پنهنجي لکين، عملن، سوچن، ذهن ۽ ضمير جي
معرفت وڌيڪ ٿي سڃاڻان ٿو.

۽ ها! مان پاڻ کي "سلياني لويي" نه پارائي
آهي ۽ نه ئي جنن جي "اسءِ اعظم" ۾، لڪايو آهي،
نه ئي طنز ۽ مزاح جي اهڙي عينڪ پارائي آهي جو
دنيا، جتان جا چمرا ته نظر اچن پر پاڻ کي ۽ پين
کي پنهنجو چمرو ٿي نظر نه اچي!

ڪارلائل به چيو هو ته "وڏو ڪم آهي
ته ماڻهو پنهنجي پاڻ ئي اصلاح ڪري چو ته ان جو
مطلب آهي ٿيندو ته هن دنيا مان گهٽ ۽ گهٽ هڪ
بدعاش ته گهٽ ٿي ويندي!"

طنز ۽ مزاح لکڻ سولو آهي يا ڏکيو آهي.

منهن جو ان بيمت ۽ مباحثي سان ڪجهه به نه
وڃي پر مان ته هي ڪل، پرڳ، چرچي ۽ چترتي
ٻڌل طنز ۽ مزاح ان جي لاءِ ٿو لکان جو ان به
مون کي مزو ٿو اچي ۽ ان سان گهٽ به گهٽ
هن هن هٿان جي دور به وقت ته ڪٽجي وڃي
ٿو. پوءِ ته سنڌي ادب به ان جي وڏي اٿڪ آهي
۽ وڏي ڳالهه ته هن به انسان، ڪهاڻين ۽
شعرن وانگر گهڙيل، تراشيل سوچيل سهجڻيل
يا زوري زوري آندل ڪردارن جي بچاءِ اسان
جي اکين جي آخر آيل ڪردار، پنهنجي من ۽
برن علن سان ڪوڙا ٿو پيل آهن، جيڪي
زندگيءَ جي ان برابرن کي هڪ انداز سان
آئينو ڏيکاري رهيا آهن.

طنز ۽ مزاح جي لاءِ اهو لازمي آهي ته اعتدال
برقرار رهي. ذاتي دشمني ۽ عناد جو ڪٿي به اظهار
نه هجي، ڇاڪاڻ ته اهڙي شاعري وري "هجوڀانا"
شاعري" جي ڏسري به اچي وڃي ٿي. جيئن عربي
ٻوليءَ جي "جاهلنا دور" جي گهڻو ٿو شاعري آهي،
وڃي ٻي طرف جيڪڏهن طنز ۽ مزاح جي لاهي ٿان

ترڪي پوي ٿي ته "فعلش شاعري" نه ٿي ٿي، پر "آهي"
جيئن سنڌي، پر "وريل" جي شاعري آهي يا نه؟
جي اسراءِ القيس جي شاعري يا وري جيڪڏهن
ڪنهن ڄاڻپ جو مظاهرو ڪري ٿي ته اها رڳو
"شڪري واري شاعري" ٿي ملجي ٿي جيئن
گهڻو ڪري ڀارت جي اڏو شاعري آهي. مطلب ته
طنز ۽ مزاح، سٺي، جي پاڪڙي مان اڪ ڪي لنگهائڻ
جي برابر آهي!

اڏو ادب جي عظيم مزاح نگار شتاق احمد
يوسفيءَ جو چوڻ آهي ته "طنز ۽ مزاح نگاري ڇهين
صنعت جو نالو آهي هيءُ هڪ سٺي عمل آهي، جيڪو
ابتو ٿي پوي ته معمول جي بجاءِ عامل پاڻ ئي مارجي
سگهي ٿو!"

"طنز ۽ مزاح" جلدن به ڪتابن ۽ رسالن به
پڙهجي ٿو، ٿي وڃي ٿي ڏسجي ٿو يا وري محفلن به
ٻڌجي ٿو ته ضرور ڪلجي ٿو ۽ وري جلدن پنهنجي
معن مان پنهنجي جي ٿي آيل ڪل ٿي سوچجي ٿو ته
رواڻا اچي وڃي ٿو.

شتاق احمد يوسفيءَ جي لکي موجب "منجھو

عقيدو آهي ته جيڪا قوم پاڻ تي دل ڪولي ڪلي
سگهي ٿي، اها ڪڏهن به غلام ٿي نه ٿي سگهي.
ته ڇا منڏا وائين جي غلاميءَ جو هڪ اهم به سبب
آهي جو سندن ادب ۾ طنز ۽ مزاح جي اٽڪ آهي؟
۽ سندن ڳوٺاڻي ڪچمرين ۽ اولهائين، ميلن ۽
ملاڪڙن مان اها شيعه رجائبي پئي وڃي؟ ايتريقدر
جو اسان وٽان ”سڀ جو مادو“ به ختم ٿيندو پيو
وڃي ۽ ڪو به نڪ تي نڪ نه ٿو سڀي ۽ نه ئي
پاڻ ئي تنقيد ٻڌڻ لاءِ تيار ٿي آهي.

امريڪي دور ۾ طنز ۽ مزاح، بنان آواز
دارو (Silent weapon) جي طور تي
ڪتب اچي ٿو. سندس انقلابيت جو ادراڪ
حاصل ڪندي دنيا جي سڀر طاقت ”آمريڪا“ جي
ساجاهه وڌين، کيس آمريڪا ۽ سوويت يونين
جي ”سرد جنگ“ دوران ساڻا واد
(Communism) جي خلاف وڏي موٽر طريقي
سان استعمال ڪيو هيو. هنن، ”ساڻا واد“ ۽
”سوويت يونين“ يا ”روس“ جي لاءِ اهڙا ته لطيفا
لاهي سڄي دنيا ۾ لعلائي، پرجار ڪئي جنهن جو

مائمن جي ذهن تي وڌو اثر ٿيو ۽ الين چوڻ به
ڪو به وڌاءُ نه ٿيندو ته سوويت يونين جي
شڪست به انهن "آمريڪي لطيفن" جو به
ڪنهن نه ڪنهن حد تائين عمل دخل هيو.

ننڍي کنڊ ۾ به انگريز راج دوران،
انگريزن جي تهذيب جي عين کان عوام کي آگاه
ڪري، غلامي ۽ غلام جي خلاف، نفرت جو اظهار
ڪندي، آزاديءَ لاءِ مائمن کي الهامو ڏنو. سندن
نئين نظام، سندن ٻولي، ثقافت سان گڏ مقامي
گهستن، راشي آفيسرن، ٺوڪارو ملن، پيرن،
نقيرن، ٻاون، ٻانڀڻن ۽ موالين جي ڪرتوتن جا
ٻڪيا پڻ اڏيڙا ويا.

بينڪيت (Colonialism) ۽ آمريت جي
دور ۾ جڏهن سوچن تي پهرا، رٻانن تي تالا،
اڪين تي پٿرون ۽ قلم قابو هجن، ٻڙڪ ٻولڻ تي
سرائون هجن اتي "طنز ۽ مزاح" جي وسيلي کان
سواءِ اظهار جي ٻي ڪا به صورت ناهي هوندي.
ان وقت رڳو طنز ۽ مزاح جي هٿيارن سان هٿيار
بند ٿي "آپشاهي" تي حملا آور ٿي سگهجي ٿو. طنز

۽ مزاح هڪ اهڙو هٿيار آهي جنهن هٿيار جي لاءِ
ڪنهن لائينس (Licence) وٺڻ يا رکڻ جي
ضرورت ناهي هوندي ۽ نه ئي وري ان جي هر
سال تجديد ڪرائڻ جي ضرورت پوندي آهي.
ان کان علاوه هي اهڙو ته هٿيار آهي جنهن جي
هلائڻ تي ڪو قلم به لاڳو ٿي ناهي. هي سماجي
سرشتي جي خلاف بغاوت به آهي پر شس ڪو
بغاوت جو مقدمو به دائر نه ٿو ٿئي!

جنرل ضياءُ الحق جي مارشلائي دور ۾ طرانت
نگارن، حڪومت جي خلاف پروڳ پڻي ٻڌايا، تڏهن
سنڌ جي ميان ڪوي شيخ اياز کين مطالب ٿيندي
چيو هو ته ”اوهان پروڳ ٿي پروڳن ۾ سچ ٿا چئي
ڏيو، پر مون کي پڪ آهي ته اوهان چرجائيءَ جي
روپ ۾ ضرور ڀڄي ويندا!“

پراڻي سي. جڏهن ته ٿي هيون اخبارون ۽
رسالا، نه ٿي هيا ريڊيا ۽ ٽي وي، نه ٿي هيا
ڪمپيوٽر ۽ پريسون، تڏهن ارطائن، ميلن ۽
ملاڪڙن ۾ چرجاين جي چرچن، لطيفن، طنز ۽
مزاحيا شاعري جي وسيلي ئي سماج تي تنقيدون

ٿينديون هيون ۽ تقيدن جي وسيلي ئي اصلاح
ٿيندي هئي.

مان به هيءَ ڪل، ڀوڳ، چرچي ۽ چٽر تي
بتل طنز ۽ مزاح ان جي لاءِ به ٿو لکان جو هن
سان مون کي پنهنجو پاڻ تي ۽ عام رعايا تي اهڙو
نه اخلاقي اثر پوڻ جي اڀڻ آهي، جيڪو "قومي
سڌاري" يا ڊگهين تقريرن ۽ تحريرن مان پلڻ نه
ٿو پئجي سگهي.

اسان جي اوطاقن ۾ پلي ڳالهيون ٿور ۽
ڳجهارتن وارا، ڳاڻڻ ۽ وڃائڻ وارا، ڪمي ۽
ڪاسبي، وڏيرا ۽ ڪمدار، ملن ۽ موال، ملهه ۽
پلمارڙي جا رانديگر موجود هجن، پر اتي جيتائين
ڪو "ڀوڳاڻي" اچي وارو نه رهندو آهي تيئن تائين
ماحول آرام نه (Relaxed) ۽ تازو ٿي
(Refresh) نه ٿيندو آهي.

قديم دور جي شاهائي دربارين توڙي امير،
امرائن جي محفلن ۾ طنز ۽ مزاح پيدا ڪرڻ لاءِ
طراوت ٺڪار "ساجي منصب" مان، عالمان زبان ۽
ادب سان ئي عهدن تي پهچندا هئا. بقول مولانا

ڪالو، جي ته "مزاح جو زبان سان ڪهڙو ڪهڙو تعامل
 آهي" مزاح، زبان جي ناقدانا علم ۽ ماهرانا استعمال
 کان سواءِ وجود ۾ نه ٿي اچي. سٺو مزاح سدائين
 زبان ۽ مسلح جي تعامل واري نقطي (Intersection)
 سان پيدا ٿئي ٿو. جتي انسان هڪ ئي وقت حيوان
 نالقي ۽ حيوان طرف جي حيثيت سان وجود ۾
 اچي ٿو. ڪوئي به ماهر جيڪو زبان کي نه ٿو
 ڄاڻي يا وري پنهنجي مسلح جي انسان کي نه ٿو
 سمجهي، اهو مزاح تخليق ٿي نه ٿو ڪري سگهي.
 اهو ئي سبب آهي جو طنز يا مزاح نگار نه رڳو
 زندگيءَ جي مسئلن جي طرف ترجيح ٿو ڏياري پر
 پڙهندڙ ۽ ٻڌندڙن کي ڪٽڪاڻيون ڪڍي،
 ڪٽي به ٿو.

شهنشاهه اڪبر جي دربار جي "نورتن" مان
 به ڄڻا ملايو پيارو ۽ پيريل، سنڌ جو وڏو فقير،
 عرب دنيا جو شيخ چلي، هالي ووڊ جو چارلي
 چپلن، ترڪيءَ جو ملا نصرالدين وغيره ٽارڻين جا
 اهڙا لاروال ڪردار آهن، جيڪي زندگيءَ جي
 مسئلن ڏي ترجيح ڏيارن ٿا.

ويڙهي

ڪل، پرڳ، چرچي ۽ جيتري ٻڌل مندر ۽ مزاج
ان ڪري به مان لکان تو جو هيءَ "روحاني ارتقا"
جو هڪ وسيلو به آهي. ڪلاڻي روئي، وري مندر ۽
مزاج کي "معت جي تصور" جي حوالي سان ڏسي
ٿو. سندس ويجهو ڪنهن به ذات سان وابستگي
جو نالو معت آهي ۽ مندر ۽ مزاج، پنهنجي ذات سان
علم - وابستگي (Self detachment) جي هڪ
شڪل جو نالو آهي. هي هڪ طرح سان پنهنجي
وجود، پنهنجي محرومين ۽ ناڪامين تي پاڻ کان
اڳ ٿي ڪري نظر وجهڻ جو نالو آهي. هن
مفڪر جي راه موجب، جيڪڏهن توهان سچ پچ
معت ڪرڻ چاڻو ٿا ۽ اوهان کي سچ پچ لکڻ جو
ڌيان به اچي ٿو ته انهن ٻنهي جو تيجو ساڳيو
آهي. هن تجزيي جو بنياد ان ڳالهه تي آهي ته ماڻهو
جيستائين پنهنجي ذات کان بالاتر ٿي نه سگهندو،
تيتائين روحاني باليدگي ۽ اخلاقي ارتقا نه ٿو حاصل
ڪري سگهي ان طرح سان معت ۽ مزاج ٻئي
اسان کي پنهنجي ذات کان بالاتر ٿيڻ جو احوال

ڏيارن ٿا.

دنيا جي وڏن عالمن، اديبن ۽ پڙهين جي
زندگيءَ کي پڙهيو ته، وڏن طنز ۽ مزاح جي حس
ضرور موجود هوندي هئي. اسلام مذهب جي پيغمبر
حضرت محمدؐ وٽ ڪو سائل آيو ۽ کائنس سواري
لاءِ اڪ گهرڻ لڳو ته رسولؐ کيس چيو ته مان
تو کي رڳو اٿئي، جو پيو ٿي ڏئي سگهان ٿو، پر هو
چوڻ لڳو ته "يا رسول الله، مان اٿئي، جي پيئي کي
ڇا ڪندس؟" رسولؐ مرڪي چيو "پر مان ته
پيو ٿي ڏئي ٿو سگهان." آخر سندس بيحد اسرار
تي دريافتون ته "هر هڪ اڪ، ڪنهن نه ڪنهن
اٿئي، جو پيو ٿي ته هوندو آهي."

هڪ ٻي ڀيري ڪنهن ڪراڙي ماڻي
رسولؐ وٽ اچي عرض ڪيو ته "يا رسول الله،
دعا ڪريو ته مان جنت ۾، وڃان" رسولؐ
درمايو ته "ڪراڙيون جنت ۾ نه وينديون؟" ان
هي ماڻي روئڻ لڳي ته رسولؐ درمايو "جنت ۾
ڪابه ڪراڙي نه هوندي، انڪري جو خدا
کين نوجوان ڪٺواري ڪيا ڪري جنت ۾

داخل ڪندو.

اهوڪي هن ڏکئي دور ۾ ماڻهن کي طنز ۽
مزاح جي اشد ضرورت آهي. جڏهن ماڻهن جون
دليون دردن سبب رنجي هجن، ته طنز ۽ مزاح ئي
انهن تي پها رکي سگهي ٿو جڏهن ماڻهن جي اکين
۾ ڳوڙها هجن ته طنز ۽ مزاح ئي کين کلاڻي سندن
ڳوڙها اکي سگهي ٿو ۽ جڏهن ماڻهو ڪوڪون ۽
دانمون ڪرڻ لڳن ٿا ته هي وري کين هٽائي
سگهي ٿو ۽ جڏهن معزين حالتن ۾ ڪوئي کلي
دل سان روئي به نه ٿو سگهي ته اتي هي ئي کلڻ
جو موقعو ڏئي سگهي ٿو. ان ڪري هي "خير جو
ڪم" ڪري ٿو. ان کان علاوه طنز ۽ مزاح جي
روپ ۾ ماڻهن کي ڏڪر جي دعوت به آهي. ان
ڪري اڄ جي دور ۾ مرڪون ورهائڻ، نيڪي
جو ڪم آهي بلڪه "قلمي عبادت" آهي. ڪنهن جا
ڏک ٽور ڪرڻ يا ڪن پل جي سعائڻا ڏيڻ به اعليٰ
نسب جو "حقوق العباد" آهي رسول ﷺ جي حديث
آهي ته:

وَلْيَسْمِكْ فِي وَجْهِ اخٍ صَدَقَتْ

(پنهجي پاڻ جي آڏو مرڪڻ به هڪ نيڪي آهي)
 اهوڪي جنگ ۽ جڏل جي دور به جڏهن
 هر طرف جنگ جا ڪڪر ڇانيل هجن، ميزائل ۽
 بم، لينڪون ۽ توپون، رڳو آگر جي اشارن جا
 منظر هجن ۽ سڄي انسانيت بارود جي ڏير تي
 ويٺل هجي، زمين ۽ سمنڊ ته ڇڏيو پر خلائون به
 جنگي مشين جي هٿان يرغمال بڻيل هجن، اتي
 چيني ٻولي جي هڪ اديب ٽن يونائيٽڊ جي چوٽي
 ياد تي پوي ته "جيڪڏهن جنگ ٿيڻ واري هجي
 ته جنگ جو ٿيندڙ ملڪن جي طرز ٽڪارن ۽ مزاح
 نويسن کي فيصلو ڪرڻ لاءِ گل ڪيو وڃي ته
 ڪڏهن به جنگ شروع ٿي ٿي نه سگهندي." ان
 طرح مان طرز ٽڪار، انسان دوست بڻجي اسان جي
 آڏو اچي ٿو.

— ڊاڪٽر "اديب" انقلابي

جنمن معاشرې مان آزادي، انصاف ۽ ماني
پير گنجي ويندو آهي ته اتې ملنډ ۽
کارو وڌي ويندي آهي

— سيد محمد جعفري

به شاديون

گهر جا ٿانوَ به مڱيا پوندا
"تارن" واري حال چوي ٿي
"هڪ" ها ٻار پيو پرڄاڻان
"سالڻ" ٿي "ٻي زال" چوي ٿي

زال / سالي

ڪا ته گز ٻڙ ٿئي آخر ڪار آ
ڪالھ کان جو کائي اک ٽڙڪي پئي
"زال" پئجيءَ تي ٻڏي ٿي اک نه ٿي
"ساليءَ" ٿي دل زور سان ٽڙڪي پئي

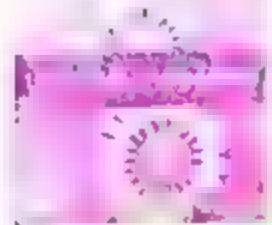

وولر

ٻه سرائين به مَس مَس آهي
 ميٺ وڏي جو سولر نڪتو
 ڪنهن کي پاڪر، ڪنهن کي خوجي
 جيڪر جيڪو "وولر" نڪتو

مڃڻ جو چڪ

بُٽ مڃي ٿي پئي ٿو ڳاڙهو
 "مڃڻ" جو جيت "چڪ" لڳي ٿو
 "يارهن هزارن رولٽن" واري
 هنن بجليءَ جو ڌڪ لڳي ٿو

ٺڪ جا وار

هر ڪو ڪم تنهنجي حڪم تي ٿو ڪيان
ڪر نه جانان مون سان هائي ٿي ڏا
"مُچون" ڪٽرايون اهي، ناهن مچون
"وار"، "ٺڪ" جا ٿي ويا آهن وڏا

عادي ٽوهاري

ادب، سياسي يا مذهبي، ڏيڻ ڏهاڙو
هجي "موت" يا "شادي"، موجود آهن
شروع کان ته "عادي ٽوهاري" پٿرون ٿا
"مدارت ڪندڙ عادي" موجود آهن

نيون لوليون

فرموده ويچار بدليجي ويا
 نئين صديء تي جي لمن ئي ڪونه ٿا
 "ڊسڪو گانا" نيون هلائڻ ماڻهون
 ٻار "لولين" تي سمن ئي ڪونه ٿا

قومي ڏک

قوم تي جي وقت اوگر ٿو اچي
 ڪي رجي لنڊن رسائن ٿا پيا
 "قومي ڏک" ۾ پيا وري بيمار ٿي
 اسپتالن ۾ گذارڻ ٿا پيا

خالي ڪيا

"کي" ۾ "پائي" ناهي، "شهر" وٺيون پيا
جيون کي ٿا گذاريون دلاسا ڏئي، ڏئي
ڪلهه رات کان نه آيو آ "مٿو" وري نظر
سجھي ويو آ شايد، پاسا ڏئي، ڏئي

مصلحت

"شيطان" بي ته نيٺ خدو خال ٿو رکي
سڀني ڪمن ۾ آهي خدا، مصلحت رکي
"حزبِ مخالفت" ۾ نه ٿو ويهي ان ڪري
"اسلام"، "اختلاف" کان آهي منع ڪئي

سچ پتري جو ڪمال

هاه - گهرڙا، دانن - ڪوڪون، اپ ٿاڙ
 پڇن وينا سوال مٿان ٻيو سوال
 جنهن نه ڪئي هئي چوري، تنهن بي باميو
 ٿاڻي جي آ "سچ پتري جو ڪمال"

ڪڙين جو ڪڙڪو

ڪنهن جو ويل، ورونهن ٿي ٿو
 ڪنهن جي ڳالهائڻ به ڏڙڪو
 سامهه، منهن به بند ٿي ٿو
 ٻڌندي "ڪڙين وارو ڪڙڪو"

شادي / خودڪشي

جيئن ئي "بوتيڪ" ڪلندا ٿا وڃن
رهيو ڪاري ۽ اچي ٻه لڙق ٺاهه
شادي کانپوءِ هرڪو چوندو ٿو وڃي
"شادي" ٻه ۽ "خودڪشي" ٻه لڙق ٺاهه

سوئيءَ جو ڪمال

مڙس وٽ روئڻ آهيڪپ جو زبان
پاڻ کي جيڪو نه ٿو ٺوھي ڪري
"سوئيون ۽ سينڊل" جي زالن کي آهن
مڙس ڪڏھين بي نه ٿو ڪوھي ڪري

(”انٺن” جو ”ڪرڪيٽ ليم ورلڊ ڪپ” کٽڻ
بلاشڪ ”پاڪستان” جي لاءِ هڪ اعزاز آهي)
— هڪ خبر

اعزاز

”روشنين” ۾ ڪجهه نظر نه ٿو اچي
”رات” جي ويڙهاند ۾ اڳتي آهيون
”سڄن” سان توڙي پڄي ٺاهيون مڱيا
”انٺن” واري راند ۾ اڳتي آهيون

ناني ويڙهو

هڪ ڇيو ٻي ٿي آ "دانشور" وڏو
ٻي وري پهرين کي ڇيو "شاعر" وڏو
پاڻ ۾ ويهي، ورهائي سڀ خطاب
تي وڌائون زور سان پاڪرو وڏو

چار عنصر

مرد کي گهر ۾ رڳو ڪاوڙ، غصو
جنهن سان پيو ڪجهه بي مليل ڪونه آ
باهه ٿي بس باهه مان آهي ٺهيل
"جهڻ عنصرن" مان ٺاهيل ڪونه آ

نل پرستي

پونڪندو هڪ کي ڏسي پونڪن پيا
 چن پيا مشاعرو لائين آ
 سوٽ - بوشرن تي پونڪن ٿا گهٽر
 "نل پرستي" جو "ڪٽر" نيشاني آ

فيشن تي ليڪس

عورتن جي جبل جيئڙي خرچ تي
 هيٺاهه مردن جي پگي چوڪونه آ
 ڪار، ٽي وي، فرج تي آهي لڳل
 "ليڪس"، "فيشن" تي لڳي چوڪونه آ

چڙيا گهر

ليم ٿي وئي تيار آ ڪرڪيٽ جي
عجب جهڙو هيءُ منظر ٿو لڳي
"شادي" کان پهرين جيڪو "گهر" هيو
"شادي" ٿيندي ئي "چڙيا گهر" ٿو لڳي

ڪن ۽ وات

"مرد، هڪ مان ٿا ٻڌي، ٻي مان ڪڍن"
هيءُ خبر پئجي وئي "سٺ" مان
ٻي طرف مردن چيو، "هي عورتون
ڪنن مان ٻڌي، ڪڍن ٿيون وات مان"

اصلي عيد

هئن به ڪنجهي جملي، بازار به
"گندي-ڪپ" هاڻوڪا ڪورن جي ٿي
گهر بهاري ويا، صفائي سان سهو
آئي "اصلي عيد" آ "جورن" جي ٿي

شرم ۽ عذر

پڙدي پريان "شرم" لڪندو هو اڳي
هائي "ميڪپ" به لڪائن ٿيون پيون
جوان ۽ اڻڙوٽ ڪي چڱيو، مگر
"عذر"، ڪراڙپ به لڪائن ٿيون پيون

رضاڪار

وزارت جي ٿي پاڻ کي پيش ڪيان ٿو
مان هر دور جو هڪ "رضاڪار" آهيان
اليڪشن ۾ توڙي ٿڌيل آهيان، ته به
"وزير اعظم" جو "صلاحڪار" آهيان

شجرڪاري

"جنيئر" هيو "ڪونرو" جي هنج ۾
هتي "هار" تي "ليلا جو ور" کپيو
ضرورت نه ڪنهن "پاڻي - وڻ" جي رهي
"شجرڪاري" لئي "بالا اسر" کپيو

مخلوط تعليم جو فائدو

"ڪٽبانن" ۾ بچي ئي جاءِ ناهي
"ليڪچر" هڪ ٻي وڃائن ئي نه هئا
فائدو هي آ "گڏيل تعليم" جو
ٻي طرف نينگر نڪارن ئي نه ٿا

قائد اعظم سان محبت

قوم کي "قائد" سان محبت آ گهڻي
جنهن جهڙو شال ڪو ملي نه ٿو
داخلاون، نوڪريون يا ڪوبه ڪم
"قائد اعظم" سوا هلي نه ٿو

رشوتي ڪامورن جو عقل

"عقل"، "رشوتي ڪامورن" ۾ آجيڪو
 سيالپ نه سا، ڪنهن به وڪيل ۾ آ
 نهي روڊ-رستا ويا، اسپتالون
 ترقي ڏيکاريل هي "بائيل" ۾ آ

ڪرڪيٽ

"عيليٰ" کي ٿا ڪن ياد، "عليءَ" کي ٿا سنڀالڻ
 ڪئي "پير"، "فقيرن" جا وري واسطو ڏين ٿا
 "ڪرڪيٽ" ۾ جلعين به ڪر "آٽ" نه لڙائي
 يارهن ئي جڳا "فيلڊ" ۾ اندر دعائون ڪن ٿا

♦ راند جو ميدان Field

(پاڪستان جي صوبائي ۽ قومي اسيمبلي جي لاءِ رڳو
"گريجوئيٽ" ايندوار ئي ٻيهي سگهن ٿا. پوءِ ڪٿي
اهي "ديني مدرسن" جا ٿي پڙهيل ڇو نه هجن)
— پاڪستان جي مدر، جنرل پرويز مشرف جي
مذمان ڪرايل اليڪشن ۲۰۰۲ع جو قانون

مدرسن جا طالب

مجلدن ۾ جي نه ويا، ڪلور نه جن کي ياد هو
سي اليڪشن ڪرڻ ٿي "طالب" "مدرس" جا ٿيا
"شعلاڪت العاليا" ۽ "العاليڪا" مندرون وٺي
ملڪ ساري جا "وڏيرا"، "مولوي" بڻجي ويا

قومي نمائندا

ٽانگي ۾ ويٺل ته ڪي پياده آهن
جهون ٿا ته به "قومي نمائنده" آهن
ملڪ ۾ آدمشماري جو ڪٿي
"ٽيمو" ٿورا، "پارٽيون" زياده آهن

فون جي گهٽي

شل هجي ڪا چوڪري، دعائون گهرين
صاف ۽ شفاف ڳالهائي مڱهان
جنهن مل "گهٽي" وڃي ٿي "فون" جي
رات پنهنجي ڪي مان ٽوٽي ٿو اڃان

جانورن جي درندگي

بي دلين تي ڪيئن ڏجي ميار ڪا
دل وارا بي، دلين کان دوري ٿا ڪن
"جانور جي درندگي" شيور نه آ
"مرد" پڻ تن جي ڪهي پوري ٿا ڪن

خشي جو پٽ

پنھ ڏئي قيامت ڏهاڙي جو ملو
آهي سڀ جو سامهه مت کائي ويو
پلٽي ماري جيئن ويندو عالمه تي
ٻاڻ ٿي "خشي جو پٽ" کائي ويو

شاعر کي جواب

ڪجهڙي، پر هڪ ڪري "سُو، سُو" چيو
"گرم، ڪاٺي آيو پڪوڙو آهيان
مان آهيان "شاعر"، تون تعزل ڪرا،
هي هيو، "يرمان مڏا پوڙو آهيان"

ميل ڊاميننس

"ميل ڊاميننس" ۽ جي آهي دنيا
"نار" جي نالي مان ڪونهي ڪو ذڪر
"نر" ملي ٿو هر هڪ عملي پٺيان
"ڊپني ڪيشر" "ڪيشر"، "گورنر"

♠ سرد جي برلري Male dominance

قومي درد

مھانگائي وڌي وئي ملڪ ۾ ايڏي
جوهڪڙو درد ويو ٻي درد کي کائي
تلهو ٿيندو رهي ٿو "قوم جو قائد"
سچو ڏينهن - رات "قومي درد" کي کائي

رعايا جي چڙهي

ڪلون ميون جون پٺن تي وڪامن ٿيون
ڏسو "ميوي جي ڪل" ڪيڏي مھانگي آ
مگر شاباس آهي ته به حڪومت کي
"رعايا" جي هڪ "چڙهي" مھانگي آ

بيت الخلا

ربيا "روسي" ۽ "امريڪي"، ڇلڻ ۾ تہ ڇا ٿي پيو
هو "ذهني مالىعولي" ۾ هميشہ مبتلا آهن
اسان اڳ ۾ ئي صدين کان "ڇلڻ" ۾ رهون ٿا پيا
مسلمانن جي گهر ۾ اڳ ئي "بيت الخلا" آهن

شيطان تي پنڪو

پلي تبليغ ٿي ملڻ، رحمن امريڪا، يورپ ڏي
پلي سڀ شوق پورو ڪن، گهڻ جو ۽ گهڻائو جو
ڊڄي "شيطان" کان مرڪو، ڪري ٿو پير جڦڪي مڃي
اصل "شيطان تي پنڪو" آ، "سلان" ٺاهڻ جو

ٻڪري جي ڪيٽ

پوري ٿي ٿي ڪا نه ڪا پگهار مان
 قرض تي ٿي پاڻ پڌاڻ پيو
 رعب "پاڙي" تي وجهڻ ٿي، گهر اچي
 "ٻڪري جي ڪيٽ" کي هارين پيو

ڊپلومي سي فن

ميٽي چوڻ فاتح ٿيندو ڪاڻا
 هي جو سياست ۾ ٿيو ظلم آهي
 "جئن رالن" مان جو گذاري پيو
 "ڊپلومي سي فنن" جو ماهر آهي

فون نمبر

"ليڪچرن جا حال" خالي پيا آهن
"ڪينيٽيون" ٿي ويون آباد سڀ
سبق هڪڙو بي نه ڪنهن کي ياد پر
"نمبر نمبر" چوڪرين جا ياد سڀ

پُٺي جي اهميت

ٿوڙي جو هر ڪو ڪري وينو ڳلا
پوءِ به مون کي ڪا شڪايت ڪونه آ
ٿو واريان "قرض"، ماڻهن کان گڏي
منهنجي لٽي "پُٺي جي اهميت" ڪونه آ

سياڻو رشوائي

مان ٿي سڏجي "ڄانم" پاڻي
 "رشوت"، لفظ پراڻو ٿي ويو
 نئين لفظن مان ٺوڪو ڏيئي
 "رشوائي" خود "سياڻو" ٿي ويو

ٽائن جو حال

"نان" پي پي پره ڏر ڪولن ٿا
 ملڪ گير هڙتال جو آهي
 ماڻهو آخر ڪاڏي ويندا
 "ٽائن" جو هي حال جو آهي

ڊل

ملي ٿو پيئڻ جر پاڻي به پئن تي
"مَرجو نوٽ" آهي جن "ننڍي پاڻي"
"مرا" کائڻ تي آهي "ڊل" پوڻ واري
وڏي وٺي ملڪ ۾ ڪيڏي معاشڪاري

بستي رت

"بستي رت" آهي آ، هوائن ۾ "لغز" آهن
خوشي جي مرڪ ٺاهي آ، عشاقن، نوجوانن تي
بنان ڪنهن خوف خطري جي، بنان ڪنهن ڊپ ڊالن جي
صبح جو، لاک منهن جو چاهن وٺا لا "ڪرلن" تي

اصل / نقل

"اصل" جي بدران "نقل" تي زور آ
 ڪا رهي صورت به خالص ڪونه آ
 "مرد" هر ڪنهن کي اچي ٿو سمجهه ۾
 ڏسڻ ۾ "عورت" به خالص ڪونه آ

ڪرت

جيئن ڦيرائي جنگھون، ٻانھون، مٿو
 سموري عضون جي ڪرت ٿي ڪجي
 ڪار ڏئي، ھفتي، ڪلا خوري ڪري
 رات ۽ خيالن جي ڪرت ٿي ڪجي

نشئي

اوندي منهن، فوت پاڻ تي ڪريل هيو
رستي تي هڪڙو "نشئي" وارو ڏٺو،
گس، پائي، لون، سواڙ جي
هر معاشي فڪر کان آجرو ڏٺو،

ڪلوننگ

رهجي ويون ڪئي عورتون، "شاديءَ" سوا
"ڪئنوار" لپڻ جو سور ڏل ۾، پي ويون
ٻار، "ڪلوننگ" ۾ مڃمان پڻا ڪري
"مرد" آخرڪار "مائر" ٿي ويون

◆ مٿاڻو طريقي سان، ٻار پڻا ڪرڻ Cloning

ميڪپ

"ميڪپ" ڪرڻ مان گنجائش ۾ لڪي ويا
 ڏيکارڻ ۾ سڀني کي "نالي" ۽ لڳي پئي
 پاڙي واريءَ کي ڇا نه ٿو دعوت تي مان ڏسان
 "باجي" لڳي رهي آ، ڇا "آئي" ۽ لڳي پئي

بيگم جي بددعا

"بيگم جي بددعا" جو اثر ٿيو ٿي نه آ
 "مطلوبه جي دعا" کي پڙهي ٿو خدا رکي
 عورت، "سورهن مينگار" کان وائڻي نه ٿي ٿي
 ۽ مرد، "رائڻي" کي ڪري ٿو مٿا رکي

◆ شرارڻ (Naughty) ۽ ماسي (Aunty)

ڪٺهه جي نوڪري

وڏيري جي اولاد آهيان، انهيءَ لئي
وڏي نوڪري مون کي مطلوب آهي
اگر "نوڪري" آهي "ڪٺهه" جي ڪاٺي
ته ان جي "پٺيوالي" بي خوب آهي

تعليمي ادارا

ملن، مولوي، توڙي سياسي لٽرن
پاڻ سڀن گڏجي هي پاڻ آهي
"شاگردن" کان اڳ به ٿي "پوليس" پمچي
"تعليمي ادارن" جو هي حال آهي

ڪاموري

"لنڊن" ڏانهن وڃڻ ڄامعي تُو
"ڪاموري" کي "ليس" ٿي آ
ڄانور، زردا، ڪڪڙيون کائي
پيٽ ماري کي "گيس" ٿي آ

فلسفي

خدا جو خوف ڪونهي ڪو
۽ خوف — آدمي آهي
هيو "جنون" ڪلمه جيڪو
اهراج "فلسفي" آهي

ٺٺون نل

"ڳائي" ٿو چڻ سڀ کي ڏسڪيون ٿو ڏئي
"سوچي" ٿو جڏهين به "سازش" ٿو ڪري
سجده به نه ٿو اچي، هي "ٺٺون نل"
"رقص" به آهي يا "ورزش" ٿو ڪري

سڃاڻپ

"قدر"، زماني جا بدليجي ويا
ڪيترن ماڻهن مان "ماڻهائپ" وٺي
"ڪوڙ" کي ڏهرائي، ڪريون "سچ" ٿا
"اصل" ۽ "نقل" جي "سڃاڻپ" وٺي

فون تي ڪڍ ڪڍ

"ڪوڙا نمبر" ۾ ملائي ويٺو
 آفيس ۾ آهي اڪيلو
 ڏاڍو "ڪڍ ڪڍ" ٿيو جو عورت
 فون ڪڍي ڪڍي آهي "هيلر"

بهارو

طاقت خاڪو، ڪير ۾ هوڙيل
 رات ۾ ڏينهن بهارو ڪاڌو
 ليڪن پوءِ به پاڙي واري
 "پنگيائيءَ" کان "بهارو" ڪاڌو

Wrong Number ❖

عید جو چند

ڪيترائي سال اڳوارا، "سُن"
جهاتيون پائي مقبرن مان ٿا ڏسن
پنهنجي حڪومت جو آهي هي ڪمال
"عید وارو چند" زوري ٿا ڪڍن

مصنوعي اک

ڪارول محبوب آڏو عاشقن
"بادلن" وانگيان ڏنر روئي آهي
رور سان "ڦوڪي" ٿي "عورت" کي ڏسي
"مرد" جي اک توڙي "مصنوعي" آهي

بس جي سواري

پرڀل "بس"، هيٺان - مٿان، ٽپ - ٽپ ٻه
 ڊوڙي ڊوڙي پمپي ويو بيحال ٿي
 وارپٽيل، رانپوٽا، ليڙون - لٽا
 ڳوٺ ڏي موٽيو آ "خٽا - حال" ٿي

پريسي جوڙا

هر طرف ڏس، آ "پريسي جوڙا" جي
 "پيار پرلو" مينو تائي ڪن پيا
 عورتون نظرون ڄمڪائن پيون اڳي
 مرد، سِرَڪي هيٺ هائي ڪن پيا

پول

عشق جو اظهار سڀ مان هو جدا
"گھوٽ" يا ڪنهن سان "منظ" يا ڪيو
"پول" پر پترو ٿي پيو، سڀ ويون رهي
هڪڙي جو خط، بند هو ٻي "خط" يا ڪيو

ڪمپيوٽر ۽ رويوٽ

راج، "جمنگل" جي مٿان "لومڙ" جو آ
"شينمن" آهن ٿي پيا سڀ "پالتو"
ڪم، "ڪمپيوٽر" ۽ "رويوٽ" ڪن
"مالمو" ڪمندا ٿا رين سڀ "فالو"

بدھضي

ھڻي آ "لہار"، ڪرڻي آ "پٿار"
ڳالهه ۾ ڪر نه ڪا ڪمي رهي
جي نه ٿي "گلا" ڪجي ڪنهن ڏينهن ۾
پيٽ ۾ "وڪڙ" ۽ "بدھضي" رهي

سنڌ سيڪريٽريٽ

سجھي "انجنيئرڻ" نه جيڪا آ اڃان
"سنڌ سيڪريٽريٽ" ما "اينگل" ۽ آهي
ڪم ٿي ويو "فائيل"، رشوت کان سوا
"برموده جي پيٽ" جي "ٽرينگل" ۽ آهي

◆ ڪنڊ (Angle)

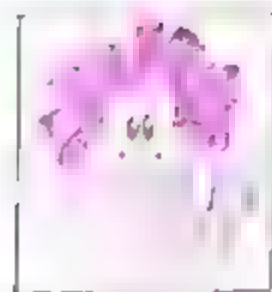
◆ Traingle آرميڪا جو پيٽ. جنهن کي ڇيما سڏين
"جزيره خطرناڪ" سڏين ٿا. هن پيٽ جي ٽن لنگھن جو جمار ۽
ٻيا وغيره فرق ٿي وڃن ٿا.

انوڪا مڇر

ڪئن ٻه واکا هلن ٿا زور سان
رات ۽ ڏينهن جو سمن ٿي نه ٿا
”مس - مڇري“، ”مالي ۽ مالن“ جيان
”مڇر“ ڪمري جي جان چڏن ٿي نه ٿا

دنگل

مانو بدوان لڳن ٿا سڀ جانور
شمر ٻه آهي ٿيو جمنگل شروع
هرڪر هڪٻئي جا پير تختا ڪڍي
”سياسي آکاڙي“ ٻه آ ”دنگل“ شروع

ڪيبل جا ٿورا

اڳ ۾ بهارن لاءِ "عزرائيل" ها
هائي ڪنهن کي ڪجهه چوڻ ئي ڪونه ٿا
ٿورا "ڪيبل" جا بيان ٿي ان ڪري
مرد، "رلٽ" لشي وڃن ئي ڪونه ٿا

زيان دراز

"بي زيان" عوام آتڪليف ۾
هائي قدرت ڪيتري بي نیاز آ
وڏن عهدن تي اهي پمچي ويا
جن به ماڻهن جي "زيان دراز" آ

پھريون روزو

وڏي صبح سان آهيون مشڪل اٿيا
عبادت جي عادت رهي ڪانه آ
رکيو آهي "پھريون" ئي "روزو" اڃان
ڪمڻ جي ئي طاقت رهي ڪانه آ

اڳتي قدم

دنيا کي وٺي وٺي آ حيرت رڳو
"ڦٽاڪن" کي آهي "ايتس به" چيو
هتي شاعري ڪن ٿا شاعر اهڙي
"ستارن کان اڳتي قدم" ٿي پيو

پيلو منهن

ميلي منجه وڏيرو - هاري
مرشد سان گڏ چيلو آهي
جنهن جو ڪير ڪڇي ويو آ
تڏهن "منهن ئي پيلو" آهي

آمريڪي ويزا

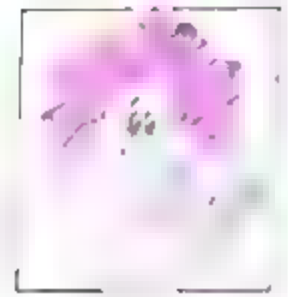
پڙهيل توڙي اڻ پڙهيل کي
"آمريڪا جي ويزا" ڪمري
"عابده"، "لورجمن" ۽ ٻيا ڇا هي
"سپلڊونا"، "ليزا" ۽ ڪمري

♦ پاڪستان جون شعور ڳائڻيون
♦ آمريڪا جي شعور ڳائڻي ۽ اداڪارا

(پاڪستان جي صدر ۽ چيف آف آرمي اسٽاف هڪ
حڪم تحت، پاڪستاني رقت جي سڏ ۽ ۲۰۰۲ع
۾ هڪ ڪلاڪ اڳتي ڪرڻ جو حڪم ڏنو)
— هڪ خبر

اد ڪلاڪ اڳتي

هيا ٿيو؟ تعليم يا سائنس ۾
"انڊيا" کان پاڻ کي پٺتي ڪيو
پوءِ به هيءَ شايل آ "جنرل" کي، جنهن
"انڊيا" کان "اد ڪلاڪ" اڳتي ڪيو

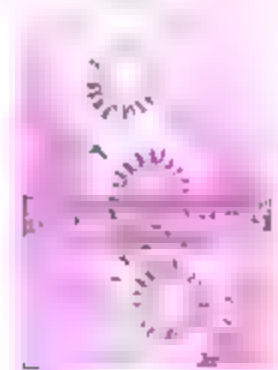

لوکل فون

ڪر هڪڙن ڏي، ويندي ٻين ڏي
 پوءِ به ڪئي مون توڪل آهي
 "امريڪا" ڏي آهه هلي وئي
 "نون" ڪئي مون "لوڪل" آهي

ميلي جي موٽ

"ميلي واري موٽ" ڏکي آ
 گهرجي لاه "ڪرايو" ڪونهي
 ناچو، ڪڍڻو، سرگس ڏسندي
 ڪنهن ڪنهن هنڌ ڪرايو ڪونهي

ڪُٺوارن جي عيد

هلين وينا "ناسون" ٻين جي ڏرن تي
ڪهڙي گهر جي پاتين سوا عيد ٿيندي؟
نه ڌوئل آ ڪپڙو نه ئي گهر ۾ ماني
"ڪُٺوارن" جي ڪهڙي ڀلا "عيد" ٿيندي؟!

ڦول / ڦول

هليو پئي اسان جو ڏڪر هر جڳهه
ڪيان پاڻ کي پاڻ ملول چو؟
ڏٺي "ڦول"، ڪاٺس گهران "ڦول" تو
چوي ئي ڏيان "ڦول" کي "ڦول" + چو؟

◆ ڦول = گل + يوڦول Fool

شادي اشتھار

"شادي" واري "اشتھارن" کي پڙهي
 "استغارا" توڻي ٿي ڪڍان
 ٺوڻو ڪڍرائڻ جي ٿي ڪاڪوس ۾
 رنگ ڪارو ٿو وڃي "وارن" کي ڪيان

قصاص

"ڪٽ", ڪپڙن سان چنڊي ڳوليان پيو
 مٽي ۾ فائيل عام و خاص آ
 دراصل "معت" جو ڏين ٿا "معاوضو"
 هيءَ نه "رشوت" آ، رڳو "قصاص" آ

چانه ۽ سگريٽ

رهجي ها محروم، صور کان دنيا
"لفو" ڏي ها نه ڪوئي "لفي"
"چانه ۽ سگريٽ" آ نعت وڏي
جنم سوا ٿي ٿي نه ٿي ڪا شاعري

عورتن جو معافظ

شل نه نظرن ۾، اچي مٿي شڪل
"سندر" جي سڃيڻ لڳن ٿا "مورتي"
"مرد"، بگهڙن کان پڇائي ٿي وٺي
"معافظ"، "عورت" جي آ "بدصورتي"

ضعيف العمر صوفي

نه ئي توڙي قيت، قدر آ رهيو
مگر پوء به ساڳيو تيور آ رهيو
مُڙي ئي نه ٿو "چوڪرن" کان اڃان
جو "صوفي" "ضعيف العمر" آ رهيو

مواليءَ کي فائدا

سجورقت منهن مان ڪلين وٺا ڏونهون
مڪيون ۽ مچري نه ويجهو اچن ٿا
سجھي رات جاڳي، ڪنگھن ٿا "موالي"
سنڌن گھرن مان "چور"، چوري نه ڪن ٿا

وڏو شاعر

هر ڪو ڄاڻي ٿو "وڏئون" ٻيو ڪري
ڪو ڏسي پنهنجي خيالن کي نه ٿو
سي به ملهائين پيا "شاعر وڏو"
شعر پڙهڻ ٿي اچي جن کي نه ٿو

عمر جو پتو

اوهاريو، نقصان ڪري ٿو ڪنهن
رنگي ڪري چڱي "سراب" ٿو
"عمر" جو ان وقت پئي ٿو "پتو"
جلدن ميڪپ ٿي پري خراب ٿو

غيرت

ٻاڙي واري هڪ ماڻي مان
چاٿو پاڻ جي "ڪريل" آهي
پنهنجي ڏسي ڌارئي مان
"غيرت" به سو "پرل" آهي

لوتو

دولت جو مالڪ ٿي پوندين
راتورات به "لوتو" ٿي پئو
اسيبلو جو ميسر بنجي
پيري پيري "لوتو" ٿي پئو

سرخي پائوڊر

روڊ تي بيسل ڪنگي ٿي ڪونه ٿو
رڪشي وارو بي ڪشي ٿي ڪونه ٿو
"سرخي - پائوڊر" ختم آجپڻ ٿيو
ناسترو مون کي وٺي ٿي ڪونه ٿو

الجنير

"راپدا انجنير" اونداهه مان ڦيرو
"خشڪي" مان "ايريجن" وارو وڌيو
روڊ، "الجنيرن" نه ٺاهيو جو اڃان
اول ٿي "سرت جو ليڪو" ڏي پيو

اچن ڪپڙن جو سبب

گهر مڃي ۾ هاڻي رهندي "شاتي"
 دنيا وارن کي هي ڏيکارن پيون
 "مڙس" مٺي کان پوءِ "يو اهوڻ" سندن
 انڪري "اچا لڻا" پائڻ پيون

امريڪا ۾ ڪپڙن جي قلت

ڇوڻا، مٺيون ۽ روا، پٺڪا ٻڌي
 منڊ راسي ڏڏ، مڪڻ کائڻ پيا
 "امريڪا" ۾ هوندي "ڪپڙن جي قلت"
 "مٺي اسڪرتون"، "چڊيون" پائڻ پيا

صحت جو راز

"عمر"، ماڻهن جي رحي ٿي گهٽجندي
"مرض"، دنيا ۾ رهن ٿا ڦهلجا
انهن جي دنيا ۾ آ "سٺي صحت"
جن پڙهي "اخبار" ڪڏهن ڪونه آ

گناهن جي سزا

منهن جو ڌوڻائين ته ٿي يبعوش ويو
"زال" ٿس "آئيءَ" جي صورت ۾ ملي
مڙس کي ڪيڏي "گناهن جي سزا"
"فيشي مائيءَ" جي صورت ۾ ملي

(انٽرنيٽ تي شادي ڪرڻ کان پوءِ، منڍ جو هڪ
 نوجوان پنهنجو ملڪ ڇڏي، زال مان منڍس
 ملڪ ڏي روانو ٿي ويو.)
 — اخباري خبر

انٽرنيٽ تي عشق جو نتيجو

"شادي" ڪري، رجائي ڊمل ۽ هٿي جهر
 اڳ سامهون جي لاءِ "وني"، "پڪو گهر" ڇڏيو
 "اڄ ڪلهه جي شادي" جو هي نتيجو آ "نيٽ" ۽ تي
 "وني" جي لاءِ "وني" "ابالوشمر" ڇڏيو

◆ انٽرنيٽ Internet

عمرو عيار

پري ڪم نه ڪنهن ڊاڪٽر، چوڙيگر ۾
"ادي" چئي "عورت" کي سڏن ٿي نه ٿا
"الف - ليلا" جي "عمرو عيار" وانگيان
ڪڏهن ٻانهن مان هٿ ڪڍن ٿي نه ٿا

شاعريءَ ۾ سوز

ڏڪا کائي "دٿر"، "امر" جا "شاعر"
ڪري "ٻوٽ" پيلو اچي روز ٿو
مٿان "ڙال" جون، جي ٿو کائي دٻون
نه "شعرن" ۾ پيدا ڪري "سوز" ٿو

ناقابلِ تَخیر

"پولیو"، "مانا" ختم ٿي، هر مرض جو آهي علاج
 "سند" تي قبضو آ، "ماليا جبل" "تخير" آ
 توڙي جو انسان آهي "چنڊ" تي پهچي ويو
 پر رڳو عورت اڃان "ناقابلِ تَخیر" آ

لِترکي پڇي چَکر

ڪرسي سوري ميز آڏو، کولي "ويب سائيت" کي
 جنس بدلائي ٿيو "رحمت" مان جو رحمت "هيو
 سال پر جي ڪٽ ڪاٺن بعد پير ان کي پتو
 جنهن سڏايو پئي ٿي "عشرت"، سرامل "عشرت" هيو

رٺونشو

ڀڳائون "تون" هڪٻئي جو، ڏئي ڪاريون
مڪون ۽ موچڙو، ٺٽو ٺٽو لڳل آهي
آمن ڏهن ۾، ڏهن جي اندر ڏهنون
"ادبي دنيا" اندر "روڻو" لڳل آهي

ميدھ سان شادي

"عاشق" جيئي جي ٿي سڀ ڪجهه "چهي" آهي
۽ "والسي" وٽ رڳو سڀ "لکشي" آهي
انهيءَ "ميدھ" سان آخرڪار "شادي" ڪئي
مڏيو "ڪاليج" ۾ جنهن کي "هي" آهي

امتحانن ۾ سختي

"ڪلرڪ" گل هلي ڪاڪرس ۾ پيو
جوابدارن جيان "شاگرد" ڳالهائي ٿو
وڏي وڻي "امتحانن" ۾ آهي "سختي"
"پڻيوالو" به ڪنگڙن تي ڊهائي ٿو

جنتي

"شادي شده مرد" جيڪي بي آهن
سي "يعالي" کان سوا "جنت" ويندا
چوڻهه "ملن" آهيرو واعظ ڪندي
"بي ريانا جابجا جنت ويندا"

دینیات

مئل ڪٿي ڪي هٿائڻ ٿي چيو جيئن مولوي
"مڙدا پورڻ ڪم مڪن جو آ" ورائيو بلديات
مولوي برجستا چيو: "پر ڪفن، دندن کان اول
وارثن ڪي بي ٻڌائڻ ٿي چوي ٿي دينيات"

راجا اندر

رالون اڳ ۾ "ٿي" هيس، "چولين" به آهي پر ٿيو
"موسي کان ريل" آهي نه به شوق پورو ٿو ڪري
"راجا اندر" رانگيان پورو اسان جو "رئيس" هي
عورتون ويهاري وڃ ۾ شوق پورو ٿو ڪري

جنگي حالات

"خندق" طرف ٿو پهچي جيئن "حالات جنگ" ۾،
جھار کي ڏسي يا گھگھو سار کي ٻڌي
پڙدن پٺيان ٿو لکجي يا ڪرسي ۽ ميز جي
گھر ايندي "زال" جي "ٿلھي آواز" کي ٻڌي

شادي جي سالگرھ

ھٿ جي ٿري، ٽي ريڪا، محبت جي ھٿي مگر
ڪوڏر ھٿي ھٿي اھا آھي ڊھي وئي
"شادي، جي سالگرھ" بہ ائين ٿي ملائجي
"ھيروشيا" تي "امريڪا" ھٿ "بہ" ھٿي وئي

خوشنصيبی

"آدم" مڀن نبين کان آرام ۾ رهيو
ان لاءِ کيس ٿوري به "جس" ڪانه هئي
جنت مان ته به انهيءَ کي آلودگي ڪڍيو ويو
ٿوري جو کيس "سالي" ۽ "مس" ڪا نه هئي

صلاح

"گهر، مڙس، نوڪرن جي شان راج ٿيو ٿي
اي ڌيءُ! ٻئون ۽ کيسي تي تمنجي نظر هجي"
شاديءَ ۾ رخصتي ڪندي پيءُ ماءُ آ چيو
"گروڊڙسين ته مڙس جي ڏاڙهي پٽر هجي"

شاعر کي بدھضي

منڊيڙا ڏئي، ڪٺي ليڪون، لڳايا زور ڏاڍا ها
 "بهر ۽ وزن" جو ته نه ٺاهه پورو "وزن" ٿي سگهيو
 ڪڏهن "ٿرالو نظم" ۽ ڪڏهن "آزاد" ٿي نڪتو
 جڏهن ڪوشش ڪنهن شاعر کان نامي "فص" ٿي سگهيو

ايمان جي سروس

"اسلام" لاءِ سڀني کان "جندا" وٺي، وٺي
 "مسلمان" واري "ايمان جي سروس" ٿئي ٿي پئي
 اسڪول ٻار چڻڻ ٿئي، "بيگم" ٿي خود وڃي
 اسڪول واري "مس" "اين" "مس" ٿي ٿي پئي

✦ ماستريالو، ڪنٽراري ڪٽيا Miss

✦ ڪٽ، مٿان وڃڻ Miss

پير تي ڏونڪو

سياسي ميدانن ۾ توڙي آئون
ته به جهوي ٿو "پير تي ڏونڪو" هجي
"مد - مخالف" جي نه ڪرندو روت سان
ڪيرائيندس زور سان ٻونشو هجي

پرولتاري انقلاب

"روس" کان اڳ ۾ ئي هو قائم ڪيو
ڪونه هو دنيا ۾ جنهن جڙو جواب
"غلان جو خاندان" "راجا" ڪري
"هند"، آندو "پرولتاري انقلاب"

♦ هندستان ۾ غلان جا خاندان، قطب الدين ايڪ، التمش،
بلبن ۽ ڪيبلاد وغيره جيڪي بادشاهه رهيا

(تعليم کاتي جا ٻن رٿائڊ ۽ هڪ مرحوم، ميت، ڪيترن
ئي آيسرن جون ترقيون ڪيون ويون آهن.)
— اخباري خبر

ستہ ظريفي

"ترقي" ڏين ٿا "موت"، "رٿائڊ" کان پوءِ ٻي
"تعليم کاتي" جي آاهه ڪارڪردگي
ڪيڏي "ستہ ظريفي" آ حالات جي مگر
ڪري نه ٿا سگهون سندن "شڪريا ادا ٿي"

انجام

حال ڏارن کان پڇيم، ۽ ڦار کان
طوطي، نجومسي ۽ هراوتار کان
پارجي "انجام" تي اعتبار ڪيم،
پاڻ تي ٿو خاڻا ڪاوان حنا کان

عربي ٻوليءَ لئي عزت

"عربي ٻوليءَ" لاءِ "عزت"، "فوقيت"
"سنڌ واسين" کي آ "عربن" جي مان
"ڪير ڏهن" تي ڏسي "عربي" لکيل
چميون ڏئي رکن ٿا اکين جي مان

اعتڪاف

شادي کان اڳ ۾ لڳندو هر
 جن ته ڪنهن "ڪروھ قاف" ۾ آهيان
 شادي کان بعد لڳندو آ
 گھرائندر "اعتڪاف" ۾ آهيان

زندگي هزار نعت

"زال - لازم" ته "مؤس" آ "مظلوم"
 هي "لارم و ملزوم"، عبرت آ
 زندگي ۾ "زال" جي نامي
 "زندگي هزار نعت" آ

بنيادي سٺو

ساجي هر برائيءَ جو، "بنيادي سٺو" آهي
سڄي دنيا جو مکيا "اقتصادِي سٺو" آهي
نه حل "مترام" جهڙي ڏاهي کان ٻي ئي مڪمل جيڪو
هندا جهڙي ڏکڻي ۾ ڏکيو "شادي سٺو" آهي

انڌو عشق

سهر ڏينهن آئيني آڻو، ويهي ٿو پاڻ کي ٺاهي
نه ئي ڪپڙن ۾ ماڻهي ٿو، ٿيو اڪن - چڪن آهي
ماڻهن، سوکڙين جي ڪٽي، لاهن ماڻ ٻهجي ويو
"اڏي" کي "عشق انڌو" ڪيو، "اڏي" کي "جن نه ڪن" آهي

قومي ڪرتب

"جادو جي لکڙي" ڪڍي ٿيلهي منعمان
"قومي ڪرتب" ڪيترا سيڪاري ٿو
"پولنگيون" پل جان سڀني خالي هجن
"خالي پتين" ڪي پري ڏيڪاري ٿو

دورين نگاهه

دل جو ڏيوالو ائين ڪڍيو نه آ
درد دل جا ڳوٺ وارن مان سٺي
"دورين نگاهه" ان جي ٿا جهڻون
"دوريني" جنهن جي ڳچين به ملي

ڪوڪ شاستر

سارڙ ڪي زور سان چمڪ هڻي
پنهجي منهن ڪجهه ماستر پڙهندو رهيو
بار، "ڪوڙن" ڪي ڏيڻ پيرالڳا
ڪندڙ پ. "ڪوڪ شاستر" پڙهندو رهيو

ويهي جي پاليسي

بچائڻ ٿا چورن جي چوريءَ کان چاهن
وٺڻ بينڪ وارا هر "لاڪر" اچن ٿا
لڪائي ڪٿي شاعري پاڻ واري
"ويهي جي پاليسي" ٿي "شاعر" اچن ٿا

✦ منهن جو جنياڻ بابت قديمي ڪتاب

ٺوڙهه مان فائدو

جلدھن کان برسات پئي آ زور سان
خشڪ مائيءَ جو آزالو ٿيو
"ٺوڙهه" مان ٽڪرا ٺهيا "فائدو"
"رار" هڪڙو بي نه آ آلو ٿيو

اخباري سرخيون

ڏسڻ ٿا سيرت، ذهانت، بعد ۾
اول ٿي شڪلين کي گهرون ٿا پيا
"سرخيون" مردن کي وٺڻ ٿيون ان ڪري
"اخباري سرخين" کي پڙهڻ ٿا پيا

فائدو

ڏيان ٿو جڏهن ڪو "نوٽ"، تڏهن "روٽ" ٿو ملي
نورن سوا ڪهرڻ سان رڳو "قوت" ٿو ملي
پنهنجي، "مخالفتن" جي يا "نيولرل" ڪٿي هجي
سڀني حڪومتن جي اندر "سوٽ" ٿو ملي

ڏاهپ جو صفو

پاڻ کي ئي ڄاڻ ٿا، ڪنهن تي آ "مضون" لکيو
سجھه ۾، جيڪو نه آيو، "ڦٽو" بڻجي ويو
انگريزي ڪالم چورائيل، شعر بازاري لکي
ڇاپي اخبارن ۾ "ڏاهپ جو صفو" بڻجي ويو

+ غير جانبدار Neutral

دهريو ۽ خدا

يقين، "ڏارون ليوري" تي جو ڪنڊو هو
 نهار ۽ روزن کان ٿي آزاد آيو
 چڙهي بس تي اسميو سفر لاءِ جڏهين
 انهيءَ "دهري" کي بي "خدا" ياد آيو

فرق

هجن ها اڪر "مڻهي - ميار" رنده
 مڻيالي مڻيالي قند، کي ڪن ها
 اڪر پاڻ ۾، تن جي شادي ٿي ها
 ڪڏهن ڪين هڪٻئي جون شڪليون وٺن ها

عید جا مزا

ڳچي ۾ "ڊگريون" وڃي گھن پيا
خالي آهن ڪونه ڪٿ آسايون
"عید جا مزا" وڃن ٿا گھنجندا
وڃن ٿيون وڌنديون رڳو قربانيون

ننڍپڻ جي شادي

"هن" چئن مان ٿي ويا "ٻارهن" جڻا
ملڪ جي آهي وڏي آبادي وڻي
"ڪڪڙين" جيان "تور" هرهر ٿا هڻن
"ننڍپڻ" ۾ جن به آ "شادي" ڪئي

فرق

هڪڙي نظريي "چوڪر"، ٻي ۾ "مريد يالهي"
 شترڪا فعل آهي "مرشد" ۽ "مستر" ۾
 پڻجي پتو نه ٿو ڪو، ڪي ڪي ڪن ٿا خالي
 ڪوئي "فرق" ئي ناهي "ڊاڪٽر ۽ ڊاڪٽر" ۾

انقلاب جو وقت

"نقاد"، "تبصرو" آچپائڻ ٿي موڪليو
 هڪڙو به ورق پڙهيو نه جنهن هو "ڪتاب" جو
 "اڻ لکيل" ڪنهن ڪتاب تي چيبي نه تبصرو
 اهڙو به "وقت" اچڻو آهي "انقلاب" جو

ٻڪري جو سرُ

سپيل، ڏسڪو ڊانس ۽ ڪيل جو دور آ
ڪنهن کي ٻي ڳالهه انهن کان سوانه ٿي وئي
"ذوالحج" يا "سرُ" لکي ٿو سرُ "ٻڪري" جو رڳو
"سيدبونا" پانڻجي نه ٿي "تا+" نه ٿي وئي

ڀڳمار

روڙا، نار، خير ۽ خيرتون، حج، زڪوات
ڪوئي به ڪونه ڪنهن جو ڪو ڪردار ٿو پئي
ڪمڙي به ذات ٻهات هجي، "سُسُ ۽ سهرو"
"رشتي" ڏيڻ ٿي بس رڳو "ڀڳمار" ٿو پئي

✦ هوري Female ✦ شهر ڳالهيون

منڊو گهوڙو

چنائڻي چڏيندو هيو جيڪو ٺوڙهو
اڳي جر ٿي ويندو هو هرڪو ٺوڙهو
ائين ٿو رهي گهر ۾ سو جهور پوڙهو
هجي جن نه ڪو "رڻ" جو "منڊو گهوڙو"

وڏيرو

وڃائڻي هٿن سان سڄي پنهنجي "مروڙي"
ڏندن کي ٿو ڪرڻي، چن کي پڪوڙي
پتو، ناسون ٻئي پنهنجون ڍڪڻي، ۽ ٻوڙي
اسان جو "وڏيرو"، مڃون ٿو مروڙي

مهان قوم

هڪڙن جو گذران آ "پن" تي
پيا ڏنڊا، مڻنڊا، "ڏن" تي
"منڊي قوم" "مهان" آ ڪيڏي
باقي ڪي "ڪڏن" ۽ "رن" تي

اسٽوڊنٽ

"بس جو پاڙو" بچائڻ لئي
ملرائي ٿو "اسٽوڊنٽ"
"چوٽڪي" تي ٿو ٻوٽ لڪائي
ڪنوار ڪيو آ ڄڻ گهوٽڪو

اليڪشن جو زمانو

"قومي چونڊن" جي "زماني" ۾ اکر
ڪوبه ڪاڏي ٿو رجي ڪنهن سلسلي
ٿر لڳي جن "روٽ" خالمر ٿو اچي
جيڪو پاڪر پائي ٿو سرڪي ملي

عينڪ جو ڪمال

تراڪيليءَ کي ڏٺو آهي جلدن
هي ڪاٺي "عورت" نظر آئي نه آ
اکين تان "عينڪ" جلدن سرڪي وئي
هي ڪاٺي صورت نظر آئي نه آ

انٽرنيٽ

هتان "انٽرنيٽ" آهي ڏاڍي سولائي ڪئي
حج بي ايلو گھر نامي ڪرڻي "اي - ميل" مان
جنس بدلائي وري "چيننگ" تي ڪرڻي پوي
ڪپھريون، مڱيون ۽ ٻاڊيون ٿيون ٿين "ٽيل" مان

مھانگائي جو ڪمال

"مھار" اسلامي "ٻاڊيون" ۽ "لوندليون"، مان "طهر"
پيڻ، پاڇائي، پٽي، ماسي، سوا ڪرڻو پيو
هي اچوڪي دور جي "مھانگائي جو آ ڪمال"
مسلمانن کي به "ھڪ" تي اڪتا ڪرڻو پيو

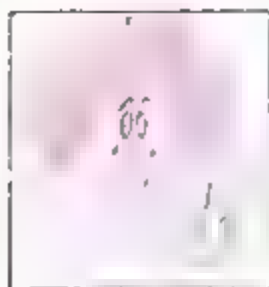

بخار

توڙي آهي ٿيو ڪراڙو پوءِ بي
 پيچو عورت جو چڏي ٿي ڪونه ٿو
 سرد آهي دراصل اهڙو بخار
 جنهن کي ڪو "نغر" لڳي ٿي ڪونه ٿو

جديد فقير

ملڪ ۾ "اشراف" رهندا ٿا وٽن
 هونئن جا هن ته ڪي "پيرا" آهن
 اڳ ۾ ها "ڪشڪول" فقيرن کي پر
 هالي وٽن "ڪلڪيوليٽر" آهن

هَذَا مِنْ فَضْلِ رَبِّي

مَالِمْ جَا رُوڙ رُوڙ پيوں ڪم آيس پر
بارسا ڪڙڙن جو نه نل ڪو "جڪو" لڳي
ڪرسي؛ ۽ ميز جي شان ننگيل آهي دعا
"مَدَامَ - فضل ربي" خدايا يڪو لڳي

خدا خير ڪري

رهبر ٿي پيو بيهان - خدا خير ڪري
سائي ٿيس شيطان - خدا خير ڪري
گهر ڪي ٿهائڻ لاه آبرو آ "پُڄي"
۽ وات ۾ ٿس "پان" - خدا خير ڪري

جيون ساٿي

ڪير جي فيڊري اڄڪلهه "مانا"
هن صديءَ جو ڪارنامو آ وڏو
زندگيءَ ۾ مڪمل ڏيندڙ "مرد" هو
هاڻي "ميڪپ باڪس" "ساٿي" ٿي پيو

بلڙي ڪٿا

هن مان چندي ٿي جيئن "بلڙي ڪٿن"
جهڙي ورتو "ج" جي آ "ڏون" ڪي
تفصيلي گهروارن ڪٿن، مڃي "رتب"
ڦاڙو آ قبيص ۽ پتلون ڪي

ليڪچر ھال

"چوڪريون" ٺاهڻ ته "ليڪچر ھال" ۾
 "ٽيچرن" لئي "وائي ۽ بادي" ۾
 لوڻ - مرچن کان سوا ماني ۽ ٻوڙ
 جيئن ڪاٺ، "غير سوادِي" ۾

معيشت ۾ زلزلو

"ملڪي معيشت" ۾ ايندو "زلزلو"
 هڪهئي ڪي ھار پاران پون
 "ميمبريالون" ٻار ڪردن ۾ وڃي
 "اسيبلِي" ۾ "سوئيٽر" ٺاهڻ پون

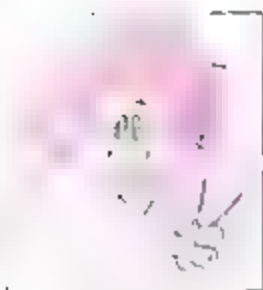

ٽيليفون جو دور

اڄ جي "لا" ڪابه "ڪاري" ڪانه آ
ڪوئي پڇي جيڪڏهن "مجنون" کان
"ڪانگ"، "ڪبور"؛ "ڌريون" هيون اڳي
هائي ڪم، ونجي ٿو "ٽيليفون" کان

نفس ڪي مارڻ

آ "نفس" مان پڇيڻو "اثبات" تي
ڏينهن - راتيون ان به ڪهاريان ٿو پيو
"منگدل محبوبا" مان ٺلائي ڪري
"نفس" ڪي هر روز ماريان ٿو پيو

زال ۽ فوٽوگرافر

ڏيک ۾ هونديو، اهو ئي نڪرندو
ڇا آهي "مومن" ۾ جو "ڪافر" ۾ ناهه؟
اک - چنيٺ جو بي نه ٿو موقعو ملي
فرق "زال ۽ فوٽوگرافر" ۾ ناهه

ملڪ ۾ رولو

ڏي ٺپا ۽ لينگ، سياستدان ٿو
جڻ "مداري" وارو "پولو" ٿو لڳي
ٽڪڙي ٽڪڙي هر حڪومت ٿي ڊهي
"ملڪ" ۾ "سٺ" يا "رولو" ٿو لڳي

صدقو

پهچي ويو عروج تي آ ڪاروبار
زندگي "رشوت" تي گذاريان پيو
اچن ٿا "رشوت کاتي" وارا اکر
"صدقو" ڏئي هرڪا بلا تاريان پيو

ٻڪري سان ٺولو

"رشتا ڏيڻ" ٿئي ويا سڀ تيار ٿي
معتبر آهيان پيو تن کي پتو
پئي وارو موٽي سڀ سڄيڻ لڳا
"عضلي" تي "ٻڪري سان ٺولو" هر چيو

لوڊشيدنگ

"ڏوئي" سان سرمو وڌل اکين ۾ آ
ڪوته ٿيو آ شرارت جو شڪار
"مڇ" بدران "پاڪي" "پرون" کي لڳي
"لوڊشيدنگ" ۾ حجابت جو شڪار

اشتراڪي گهر

"ڪلڪ" ڪاريءَ ۾ وجهي "گاڙهيون سرون"
"سرخ نظسون" ٿو لکي ڪاغذ مان
"رنگ گاڙهو" ڏيئي در-ديوار کي
"اشتراڪي گهر" ٿيو "سُرُخي" هٿان

رات جي ڏپ

اٿين حق تي بي وفا ٿي ٿئي
۽ پاڪرو جهي خود خفا ٿي ٿئي
ملائي ڇهن سال ڇپ، ڇوڪري
منگهي "رات جي ڏپ" جدا ٿي ٿئي

شگر جي مريضائي

ماتر ڪير ڪنهن به ناهي "حينا"
کٽي خاک هر ملڪ جي چالي آ
اچي ٿو سندس ڳالهين مان مٺاس
لڳي ٿو "شگر جي مريضائي" آ

خود ڪڍيلي

"لڻا" ته هڪڙي بي نه نظر ٿي اچي، ڪٿي
جاڏي ڏسان لڻو "مجنون" هزارن جو ميل آ
شڪرائي جي ناز ٿا مجد به سڀ پڙهن
ڪنهن ڳالهه به ته ملڪ بڻيو "خود ڪڍيل" آ

مردن جي اهميت

ڪوئي فرق نه ٻوڏيو، دنيا جي صحت تي
جي "ڊائوسار" وانگيان، "بعيد" ٿي وڃن
"خلا" پري ڇڏيندا، "مردن" جي ڪوٽ ٺاهه
"سانڍا" اکر دنيا سان "ناپيد" ٿي وڃن

+ قديمه روائي جا اڻ لڀ جانور

ڊارون ٿيوري

پولٽن وانگيان رڙيون، جهيڙو - جھٽو
پيءُ - ڏاڏي کان وراثت ۾ مليو
هوئن ڪٿي مڃون نه ها، پر هيءُ ڏسي
"ڊارون ٿيوري" کي آسٽروپرو

منزل جي قابل

دل گھري ٿي جيڪو، بس سوئي ڪيان
ڪاش ان "منزل" جي مان "قابل" ٿيان
ننڊ، بيگم جي نه ڦٽي، ان ڪري
"چور" وانگيان گھرب ٿو داخل ٿيان

فائديو

بئسڪ بئلس مان پئو خر جي
ڪئنڊس جي ته "منتر" ٿيندس
"پاڇي" پوءِ به پيندي مون وٽ
هارايو ته "گورنر" ٿيندس

شجرو

"شيخ"، "سيد" ويو سڌرائي
"شجرو" بي بنياد وٺي
"ڪوري"، "ڪنڀر" بلجي ويو آ
ڪنهن جو "آشيواد" وٺي

شاعري جي آمد

شاعري، آيات، صديقات ٿي
شاعرن تي جڏهن "وارد" ٿي ٿي
زال" ٿي "الهام" اچي ٿي نه ٿو
"محبوباتن" ٿي رڳو "آمد" ٿي ٿي

قاتل ڊرائيور

بي! پنهنجي ڪي پڌائين ٿو پيو
هڪ جهڙي جي جنهن هئي "چڻي" ڪئي
بابي بي ماري هاڻا چوڏهن ڄڻا
"ڊرائيور" هو، بس هئي "ڪٿي" ڪئي

بي غم / بيگم

هن اهوڪي دور جو روزون ٻاڪو ٿو لڳي
آجماڙن مان ٿو، ڪن به پرڻاسي پيو
ڪيترو آهي پريشان، آهي "باغ" هتي
اڳ به "بي غم" رهندو هو، "بيگم" به پرڻاسي پيو

بلن جي اهميت

هوش سڀني جا جانگائي اڏائي هن ڇڏيا
عينڪون چاڙهي اکين تي غور سان پڙهن پيون
"هوللن جا بل" کڻي سڀني ٿا "کين" به رکن
ڪار، بنگلن تي مرڻ واريون "بلن" تي مرڻ پيون

مُئي جي گرمي

ڳٽو جو صرف وانگر هو
سرو وانگر ٿل وانگر
رحمتي ٿو "مُئي جي گرمي" ۾
آهرڪو "پت رڌل" وانگر

شعرن وارو پياض

سمجھ ۾ جيڪو ايندو ناهي
فنڪارن جو "پياض" سڏن ٿا
"الجيرا" جي بزرگ کي اڄ ڪلهه
"شعرن وارو پياض" سڏن ٿا

ادي / محبوبا

ڪري سوٽ سوڙها ٿو "گيدبي" گهي
ٿو امريڪا جو چڻ "ڪينيڊي" گهي
"ادي" ٿو چوي پنهنجي "محبوبا" کي
جڏهن ان جي پوسان ٿو "ڊيڊي" گهي

فخر

کڻي ڪر به نظرون نه سگهندو اسان ڏي
لهايو "ايت، به"، خدا جو شڪر آ
رنائي مائين سان ڪن نلج وينا
اسان کي وڏو "نئين نل" تي "فخر" آ

جون جو مينو

چهرو بدليو مرد ۽ خاتون جو
 سخت گرمي آ، "مينو جون" جو
 پگهرجي پاڻي مان آهي جهڙو مٺا
 حال هيٺو ٿي ويو پتلون جو

رٿن جو پن

سخت تقريرون ڪندو هو جوش مان
 ظالمن تي وڃ ٿي ڪڙڪي پيو
 "شادي" ڪرڻ بعد ساڳيو "نوجوان"
 "رٿن جي پنن" ڪرڻ مان چرڪي پيو

پڻدائشي ڪوئنگو

جڏهن هڪڙو "پڻدائشي ڪوئنگو" بڻيل
جيڪو چاهيان ٿو سو چئي نه ٿو سگهان
شادي کان پوءِ پير نه چڏيو، پر رڳو
مريض سان "اوپاسي" ڏئي نه ٿو سگهان

ڪڏهن جون شاديون

جيڪر اڃا وڌيڪ ڪافي هلندا نه ها
تيل هجي، هاڻ ڊپوٽ ٽاڪرين
"ڪيبلن" تي "مٽ جوائين" ڏسي
"ڪڏهن" پنهنجن "شاديون" ڪرڻ ٿا ڪن

دل جو دورو

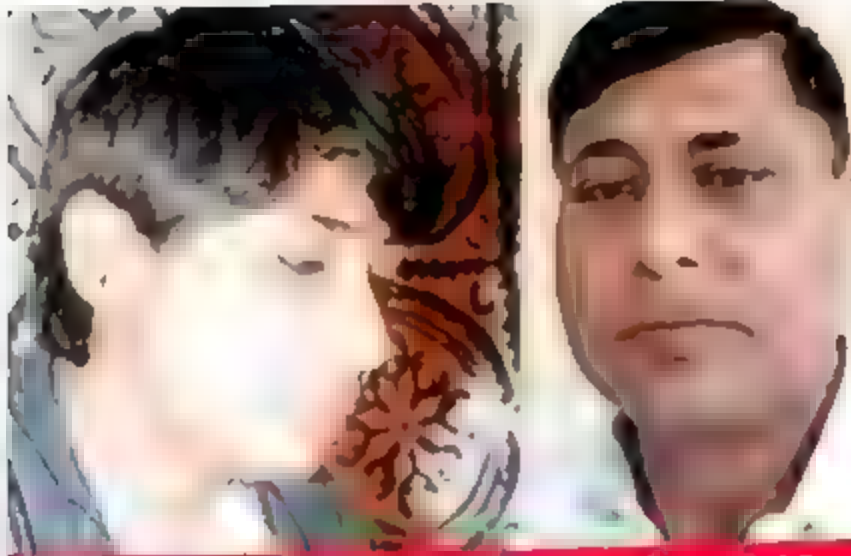
وڏي ديدءِ دليريءَ سان ڦريندو هو
 نه جنهن کي جيل يا ٿاڻو به ڳررو پيو
 ڏسي ڊاڪٽر صاحب جي "ني جو بل" آخر
 انهيءَ ڌاڙيل کي بي "دل جو دورو" پيو

اسرلياتي گدلاڻ

اڳي گيمه، کير، مکڻ ۽ مٺو هئي
 آڄ "ساحول ۽ گدلاڻ" چوڌاري
 مٺو آهه آوازن، هوائن ۽
 تان پلجي ڪرڻ نڪرو "هوا خوري"

زندگی، معصوم کے رشتہ، بنا کے (Tragedy)
و سوچیں لندن لاء شکری (Connect) آہی۔

— موریس وال پول

سوره سنڌي ادب

صاحب خان سوره ميراثي

Cell No: 0344 3919786

0300 3404488

"زال" جي جيڪو به ڀر ۾ ٿو رهي
سڄ پڇو، جيئري قبر ۾ ٿو رهي

پاڻ ٿو ڄاڻا لڳائيندو وڌي
"س-س" جهڙو جڏهن گهر ۾ ٿو رهي

"گهر" ڏي آڻڻ وري "پيڪي" ڇڏڻ
سورو جيون، سفر ۾ ٿو رهي

"گروٽ" "مڇي" جو وڏي ٺاهي سگهيو
ٿو چوي، مزو "بصر" ۾ ٿو رهي

نهن تي "ماتا" کي ڏسي جهڙو پيو
چنڊ، تارن جي ول ۾ ٿو رهي

شادي اڃا تائين ڪئي ڪانهي "اديب"
تنهن ڪري ڏاڍي شڪر ۾ ٿو رهي

بيگم اسان جي "هٻوٽ" ڪري لال ٿي اچي
کاڌي جي ميز آڏو جڏهن ڊال ٿي اچي
گهر ۾ لڳي ٿي زال به ڪنهن "نعب" + وانگيان
هٿ ۾ ڪيون سڌائين ڪو اعمال ٿي اچي
آفيس جي اندر به جي عورت ڳالهائي ٿي
ٿڌي ڪيون، ڪندي وڏي ڌمال ٿي اچي
هڪ ڏينهن لاءِ "پيڪي" جي گهر ڏي وئي هئي
واپس ٿي پاڻ سان وٺيون سڙال ٿي اچي
"ڊراڪولا" جي ڏسان ٿو اکر ڪاٽي بي نلہ
آڏو اکين جي مون کي پنهنجي زال ٿي اچي
معبت جي واسطي ٿي چوي سِرُ ڪبر فدا
پر سوکڙيءَ ۾ سڪو ڏئي رومال ٿي اچي

لڪل نه ڇڏيندا، ڪوئي ظاهر نه ڇڏيندا
جيڪو به آهي ملڪ ۾ حاضر، نه ڇڏيندا
"لورن" جي هٿن ۾ آ "سعودي واري ڪٽي".
گهر وارو ڪلف، ڀنڪ جو لاڪر نه ڇڏيندا
ماڻهي آ وٺي "پارٽي"، "ٽانگي" ۾ ئي، ليڪن
هاڪنگ کان سوا شهر جي بازار نه ڇڏيندا
مذهب نه ڏٺو آه وراثت جو حصو، ته به
عورت کي ڏيڻ ان جا ئي پائر نه ڇڏيندا
پاسا ٿا وٺن هوڪا ڏئي، جاڏي وڃون ٿا
اخبار وٺڻ کان سوا هاڪر نه ڇڏيندا
روٽن جي اڇي ڪرڻ، ته بي منهن کي مڪون هڻ
روٽن کان سوا ڪنهن کي به ڏاڪر نه ڇڏيندا
"طوهر" ٿا ڪندا وٺن، کڻي "پاڪيون" هٿن ۾
هن ملڪ ۾ ملڻ ڪوئي ڪافر نه ڇڏيندا
موڪل جو ڏهاڙو آ ملڻ ٿا پيا ڏرتي
"ديوان" کڻي آيا ئي شاعر نه ڇڏيندا

♦ اسٽيل جي ڪٽي، جنهن مان چور، هر طرح جي
رنجيره ڪلف وغيره کڻي ڪٽي ڇڏيندا آهن

اٺين واليو آهي هٿ تي
جيئن شمعار آ جهٽ تي

هلي ٿو عشق "ڏيپو" تي
پلي ٿو پيار "پرٽ" تي

گهمي غيرن سان گل آخر
چو ٻرڪين لوڻ تي ڦٽ تي

پجي پئي ڪٽ جي پانهين
ٿلهي ٿو واري آهٽ تي

ٻڌايان سامهن لئي ڇا؟
رڪيل نهن آه نرگهٽ تي

جيوڪو "جين" تي گهندو هو
آ شاديءَ بعد "ڦٽ ڦٽ" تي

✦ موٽر سائيڪل (Motorcycle)

ٿو "ٺڀن" سان ۽ مون "هلاڪين" سان ڏٺو پئي داد آ
شادي واري رات جو هنگامو اڃ بي ياد آ

مرد هٿ فرمائشيون ۽ زال وٽ آسائشيون
وقت مرن جي مان هي ايندڙ شاديءَ بعد آ

شادي کان اڳ "وعده"، قاضيءَ اڳيان "دعويٰ" ٿيا
عشق جي شادي ڪرڻ جو اهڙو ئي سواد آ

پنهنجي هٿ جي وڍيل جو ڪو ويڇ يا طيب نامه
شادي ڪرڻ بعد ڪهڙي ڪوڪ يا فرياد آ

"سامه ڪٿڻ سان مرن مالهو پيا" عورت چيو
مون چيو: "ڏنڊن ڏيڻ ڇا ٿي نه ڪيو تو ياد آ"

ٻڌي ٻانهون، جناب عالي چئون ٿا
سپن پاسي آهي خوشعالي چئون ٿا
مڙئي ملڪ ٿي پيو جيالا جيالا
جمهوريت جي ٿي آ بعلالي چئون ٿا
ائين گهر اندر روج - راڙو رهي ٿو
سڀني کڏجي جهڻ ڪا حوالي چئون ٿا
حڪم جنهن جو ڪوئي نه موندائي سگهندو
اها شخصيت ٿي ته "سالي" چئون ٿا
"متيرو" لڳي ٿي پئي "اڪ" جيڪا
اهائي ته "جشم غزالي" چئون ٿا
لنا سيرا، وارن ۾ ملڻ آئيءَ جو
انهيءَ عشق کي بي مثالي چئون ٿا
هتي ٿو پٽاڪون ڪچيريءَ ۾ ويهي
"اديب" انقلابي، حوالي چئون ٿا

گهتي تو واري ۾ سڻا، عجب جهڙو نظارو آ

عشاقن جو هجوم، جاتي سڄو سانوڻ - سيارو آ

ڪي اسڪولر ڪي ڏين "ريون" وڃان "پپ" ڪارين جا

گهمن ٿا سي به گنجيءَ ڪوڏ تي جن جو گذارو آ

مکين جهڙن وڏن مڇرن، سڃاڻو "ٻوٽ" سڀني جو

"قوهارو" آ حڪومت ڪيو، هيرو توڙي "هارو" آ

"ڪلارڪ" مان "مدر" ٿي ويو، "وزير اعظم" آ امريڪي

ڏسڻ ڪنهن ڪنهن جو پاڪستان ۾ چڪيو ستارو آ

علم، تعليم، جلد ڀر ڀليو، ليڪن نذر ڪيون ٿا

اسان وٽ "مومن جو ڏڏو"، "سکر وارو ستارو" آ

لکيل "قومي ترانو" آ ڪٿي جي "فارسي" ۾ نه به

هي ڇا گهٽ آ نه "انگريزي" کان وڌيڪ چوڻڪارو آ

ايڏو پالو - پورو آهيان
جن ڪو ڪاغذ ڪورو آهيان

جيئن "وزارت" ڪجي وڻي آ
يارو آ؟ اٿورو آهيان

پيءُ ۽ ماءُ سري ويا آهن
لاوارث ڪو چورو آهيان

ذهنيت آهه غلامن واري
"ڪارو" هوندي "گورو" آهيان

ٻاهر پيڪيون پيڪيون آهن
اندران خالي پورو آهيان

ڪرسيءَ ۾، "اسلام آبادي"
لهندي "دادو - مورو" آهيان

پنهنجي جان چڙائڻ لڳي چيو
نامق ڪوڙ نورو آهيان

ڪري ٿو ڳالهه اڄ ڪوئي "ايڪشن" جي
نه چونڊين کان اول به ٿي ڪو "ايڪشن" جي

معت، ماڻهو ڪاٿي رهيو ڪونهي
بڻي آ زندگي ماري "نئين" جي

به ٿي منجهون، حوالا، چانهه ۽ ماني
ادب جي گڏجاڻي ٿي آهي "نئين" جي

نه ڪا چڻي، صفا سٽي، رڳي پتي
رحمي حالت ڪٿي پھتي آ "نئين" جي

اهڙو ته قوم جو ڪندو پرڪار ٿو ڏسان
هرڪوئي پنهنجي جان کان بيزار ٿو ڏسان

"ڪم ڪار" کان سڄو آجڪو تنهن کي "ڪار" آ
"پنڪر" ئي جنهن کي نامي سر "پگدار" ٿو ڏسان

هر هر "پني" پيو ٿو ڏسي "مونيائي" کي
"حيدر ڪرار" جو وڏو "حيدار" ٿو ڏسان

هيءَ قوم آ عجيب، وجهي نڪ ۾ "ناس" ٿي
کيسي ۾ "پيڙي"، وات ۾ "نوار" ٿو ڏسان

سرڪاري اسپتال اندر ڪو مريض ناهه
اعليٰ صحت جي شعبي جو ڪردار ٿو ڏسان

انگ - اکر پڙهندي صحت جي وزير آ چيو
"هن ملڪ جي اندر نه ڪو بيمار ٿو ڏسان"

مليو نه داد، جڏهن ته شاعر چئي چڏيو
"معتل اندر نه ڪوئي قلڪار ٿو ڏسان"

ضمير چئي ٿو سچ لکان، نوڪريءَ جي پر
ٽڪيل مان ڪنڌ جي ٿان تلوار ٿو ڏسان

چون ٿا ملڪ کي "ٻاهر جي دولت" جي ضرورت آ
"مرد - آھن" جي آھي پر نہ "عورت" جي ضرورت آ

ويعان جي ھارمونين تي تہ تازين کي وڃائجو
"قوالي" ڳائڻ جي لاءِ "سنگت" جي ضرورت آ

گھران "اسلامي ريات" تو، "خلافت" ان ٿي چاھيان تو
"ڪنيز"، "غلام"، "مال غنيبت" جي ضرورت آ

اچي ازخود ويندو سڀ کي علم ۽ ٽيڪنالاجي
اسان ماڻھن کي پھريائين فضيلت جي ضرورت آ

"وڻائي"، "لڏڻ"، "محمد مغري" ۽ ڇيو آھ چرچن ۾
"اديب" ھن قوم کي تنھنجي نصيحت جي ضرورت آ

◆ منڍ جا شعور منڍريا ۽ مزاحيا لکڻ

امان جي ملڪ ۾ آهي عجب گز ٻڙ ۽ گهوٽالو
هتان جي هر هڪ شعبي جو نڪتو آهه ڏيوالو

ابو آهي وڏيرو ۽ اڏو ٻيوليس کاتي ۾
حڪومت سان مهر آ، مخالف ڌر ۾ آ سالو

سپن جي نظر ۾ آهي اهو مالو "معا - ڏاهو"
بعث دوران ڏيندو آ جيڪو "پرڏيهي حوالو"

علم کان وڃي گورو ۽ جماعت تي ٻڌل مندر
کليل اسڪول آهن پر ڪلاسن کي لڳل نالو

اورنگزور آهه "ڪرڻا" ۾، سيارو آ "ڪراچي" ۾
گهي ٿو ورت جي خاطر، "پارو گوڙ"، "پريالو"

پنهنجي هٿ جي رديءَ جو ويڄ يا طيب ٿي ناهي
ميشه وڏن جي غلطي جو پريان ڪن ٿا ازالو

ادب جي الف کان اڻ ڄاڻ بي، شوقيا پڙهن وينا
"مزاحيا ادب" ۾ "اديب" ڪڍرائي ڇڏيو نالو

پهريائين چوئو موئو ڪو ڪم ڪار ٿو ٿئي
پاڙيسريءَ جي زال سان پوءِ پيار ٿو ٿئي

شادي شده مرد جي حالت ڏسي "سقيہ"
ويو "ڪرڻ جي لاءِ نه ڪو تيار ٿو ٿئي"

مضمون جيڪو سبب ۾ ڪنهن کي نه ٿو اچي
ادبي سنگت ۾ ساڳيو ئي شڪار ٿو ٿئي

گوري ۽ ڪاري ۾ ڪو فرق ئي رهيو نه آ
ميڪپ جي ڪواڻيءَ تي انعام ٿو ٿئي

"ريلڻ" رڳو وسي ئي نه ٿي مڙس جي مٿان
ان تي به ٿي پوي جو طرفدار ٿو ٿئي

ٿيري ٻهاري، عزت مٿان، ٿي هلي وڃي
نيلاءِ عزت جو سرِ بازار ٿو ٿئي

زالن جي ظلم کي ڏسي، مردانگي ۽ نفس
دنيا ۾ مرد ذات جو بيدار ٿو ٿئي

وڏيري مار ڏياري ۽ پوليس ڪئي ڪاروائي آ
ڏني هڪ "سچ پتري" ۾ عمر پر جي ڪاٺي آ

اڃا ڪپڙا، ڪيا خالي، رڳو نمن جي پڪاڻي آ
اندر خالي ۽ ڪوڪر آ، ڪري گهر وٺي سڃاڻي آ

ڪاٺي ٿو ڪراڙو بابو ۽ باقي ٽڪڙ وارا
نون پائن ۽ ٻن پيڻن ۾ باقي راند ڪاٺي آ

ڏسون ٿا جنهن جو بي جھيڙو، ٻي پئون ٿا ليون ڪاٺي
اسان بي گهٽ ڪندا ناهيون، وڏي جو ٿرڙ پائي آ

انهن ڏينهن کان "اديب" آهي سڀني جو زوال آيو
ابي - ڏاڏي جي هر چوڻي اسان جڏهين پلائي آ

ڪيڇان ٿو روڊ ۽ رستا نه ڪيئي به جو پائي آ
”رلهي“ مون ملڪ جي محبت به گهرواري ڪپائي آ

هو سمجهي پئي پنهنجي جو مهر و مهر ملڪ کائي آ
نه ڪوئي پٽ به گروڪو نه ڪائي اوگرائي آ

صبح فوجين سان، جلا شاه جو ۽ رات جو ڏاڙا
ڏسڻ چالاڪ چورن ڏيکاري هٿ جي مائي آ

رڳو هڪ پٽ پنهنجي جي ”نبي“ قرباني ڏيڻ چاهي
مگر هن قوم جي ڪنڌ تي کڻي ڪائي رهائي آ

گهڻن جو گوشت جيڪو ”عبدالاهي“ تي مهر کائڻ
مهر وهر لنگهي ليڪن نه دستن به جهڪائي آ

ڪڪڙ ۽ ڪوئا، حرا، پليون، خرڊا ملن کائي
وڃي ٿو ٿوڪڙ جهڙن ٿوڪڙن به کيس کائي آ

پند جيڪا ڪيان ٿو ما به شادي شده ٿي نڪري
اسان ڪنوارن جي تبت به برائي ٿي برائي آ

”اديب“ ارهان جي شعرن جو تيجر نڪرڻو آهي
مجهي ڌرتي ڪري ٿانڊا ٿو لٽي جيان پائي آ

ڪنهن سياست سان، نه ڪم سرحد سان
قاسمي پيا آهيون نيت - بد سان

سال گذري ويا نه ٿو نياڻو مڃي
منهنجي توبه آ پنهين جي ضد سان

ڪند ٺاهي ٿو ٿو ڪنهن ڪند سان
ڪند هڪ جهڙو نه آ ڪلند سان

چوڪري اهڙو ته ٿي ميڪپ ڪري
چيڙي ٿي هر ڪنهن کي شومد سان

پير جنهن کي اصل کان ٺاهن رهيا
اهڙي سياست ٿي هلي بت - قد سان

لوسي ٻاڙي دنياڻن سان "اديب"
پاڻ بچاير آ جدوجهد سان

آئيني آڏو سڄو ڏينهن آهي پنهنجي خيال تي
"وار" جو نالو ئي ناهي، زور آ "زيبال" تي

شهر راسين جو ٿو بنگن، ڪار، ٽاپنگ تي هلي
ڳولائين جو عشق ڇاڙي ۽ رڳو رومال تي

ڪونه ٿا ڪم ڪار ڪن ته به ٿا ٿلها ٿيندا رهن
رحمتون آهن لکين "مولا علي، جي آل" تي

نيدبي ڪپڙن ۾ اهو ئي آهي هڪڙو ڏانڊو
سوٽ ۽ بوشوٽ بڻجي ويا رڳو هڪ وال تي

عشق ۾ ڪڙيون لڳن، درد تي جي وڃي پوي
غم، تڏهن به ڪرڻو ناهي اهڙي صورتحال تي

وس هلي ئي ڪونه ٿو خود جلهن پنهنجي زال تي
چر نه چئون ڪڏهن به آهي هيءُ اهڙي حال تي

♦ وارن وڌائڻ جو ٿيل

"رهزن" هيو جيڪو، سو ئي "رهبر" ٿي پيو آ
سازش ۽ ڪپٽ سڀني جو "زبور" ٿي پيو آ

چوگرد رڳو قومي رڪن، ان جي ڦرن ٿا
ڪيما جو ڪٽيندو هيو "ليڊر" ٿي پيو آ

وئي آجو حڪومت، ته ٺهيا جنهن هيا ورتا
پهر شور هڻي نعرا "ڦلندڙ" ٿي پيو آ

هڪ وٽ رڳو پنهنجو پيو زال ڏنر ٿس
هارائي اليڪشن ۾، "گورنر" ٿي پيو آ

سجمل جو "اديبن" جي بگاڙيندو هيو، سو
"بد ذوق" ڏسان لڙسه "سخنور" ٿي پيو آ

"اديب" جون جهيٽ ۾ اڪيون ڦاٽي پيون هن
پنهنجي پهرن جيان ڪالھ کان "پٿر" ٿي پيو آ

چونلر قندور ۽ قاهي ٿو ڏسان
ملڪ جو اوهي نه واهي ٿو ڏسان

باهه اڳيان ٿي پري، پڙڪا ڏئي
پنهنجي پريان ڪيڏي ڪاهي ٿو ڏسان

بوسنيا، افغان، برما ۽ عراق
هر طرف ڪيڏي تباهي ٿو ڏسان

ملڪي حڪومت ڪي ڏاهن به ذرا
ڪنهندي ٿوري بي نه ساهي ٿو ڏسان

ريس ٽيل، هر حڪومت جي اندر
ساڳيو ئي "چن - ماهي" ٿو ڏسان

ڏاڙهي تي هڪ هڪ، پوئو تران تي
ڪوڙ تي ڏيندڙ گواهي ٿو ڏسان

ٿڌڙا شوڪارا پري "اديب" ٿو
ساجرا چا يا الاهي ٿو ڏسان

شادي ڪري ڏني آ. حالت مٽيهه آهي
بيگهه جي عيد، منهنجي جيون ٽيهه آهي

جڏهن به پارٽيءَ يا بازار ڏي وڃان ٿو
اڳ "سويڊار" وانگيان مون واري "سيهه" آ

پيڪپ جي خرچ اڳ ئي ڳالو پئجي وڌو آ
اڳتي اڃان ڇا ٿيندو؟ رب ئي رحيمه آهي

درياري شاعرن آ دولت ڪيائي، ليڪن
ذهن ۽ نصيرتن کي ڪيو شيهه، شيهه آ

شادي کان اڳ به ڪلهه هئي ۽ هاڻ ڪلهه لڳان ٿو
اديب هن دنيا به هر ڪنهن جو ٿيهه آهي

◆ لعنت، ملامت Shame, Shame ◆

هلندڙ حڪومتن مان رفاقت نه پوري ٿي آ

۽ ايندڙن جي ڳولا به سياحت نه پوري ٿي آ

هڪ جي ٻئي حڪومت، جھٽ پي به ٿي وڃن ٿا؟

"سنڌ جا وزير" تنهنجي نه "عدت" نه پوري ٿي آ

بنگلہ پلاٽ، ڪاريون، دولت، زمين، ڪيٽيون

اڳواڻ سياسي جي اڃان حاجت نه پوري ٿي آ

ڪاٿي ريو ڪڪڙ ڪيٽي نه به انگريون چڻ جي

مرشد اسان واري جي، عادت نه پوري ٿي آ

پورو ۽ پلاءِ خالص، ٽڪ واک مان ڳولي ٿي

لوڙي اڃان ملان جي امانت نه پوري ٿي آ

آنڱور آ پڙهڻ کي، نٿن، تي دور دوران
نه به مائٽن مان شڪايت نه پوري ٿي آ

ڏوهي جي ويو، بيلوھي جيل پرڳو
رڪيل جي شڪر ٿيو، وڪالت نه پوري ٿي آ

آيا جمالي جي پٽ، ٿي پڇڻ شعر وارا
پٽ کير ٿي ناهي، عزت نه پوري ٿي آ

ڪوئي تي يعني عاشق، ٻي کي ٿو ڏي اشارا
پهرين ڏي لکيل خط جي عبارت نه پوري ٿي آ

هڪ کي ڪيائين "ڪاري"، ٻي رات جو "پهي" وئي
خود "ڪارو" ٿيل آ مگر "غيرت" نه پوري ٿي آ

ڪر ڪول ٻڙ ورنه، ڪاٺيندين هٿ ٿاهو
"اديب" جي شعرن ۾ حماقت نه پوري ٿي آ

هو، وات جون بندوٽون، خودڪار ٿي هلائي
لاڳو نه ٿي، جنهن تي، هٿيار ٿي هلائي

ڪنهن تي غور ۽ ڪارڙ، ڪنهن کي چنبا ۽ چاڙيون
بيگم، اصل کان اهڙو گهر - ٻار ٿي هلائي

جڙي، ڪرائي وانگيان، ائين ٿي چنگون گهائي
جائيتري واري جهڻ ڪا، پلڪار ٿي هلائي

جيڪي نه نند آئي، تير پئي جاڳائي
جهڻ مڙس کي ڪري ڪر چوڪيدار ٿي هلائي

ڪنهن کي ڏٺا ۽ پوزيون، نه ۽ دلاسا ڪنهن کي
ساندهه ائين ٿي عاشق، ٿي چار ٿي هلائي

جيڪو ڪنهن رمالو، ان به آسندس نالو
چورائي مڙس وارا اشعار ٿي هلائي

زمين چڙ ڳهي وئي يا آسمان کائي ويو
خبر ئي ڪنهن کي ڪا نه پئي، مهر ملان کائي ويو

"وڏو وزير" خالي هٿ ڪٿي ڏيکاريندو رهيو
"شي" ان جو ٻي طرف، مهر جهان کائي ويو

اسيبلو، ٻه ميجرن ٻڌايو قرض ڪيڙو جو
سراغ ان جو ڪونه آ جو خاندان کائي ويو

بگن ٻه ٻاهه ٿي مٿا ٿي مائو ساري شهر جا
"فقير وارو مقبرو" سهوئي "دان" کائي ويو

رات پاڙي واري کان ورتوسون پت پارو ٿو
گهرن ٻه جو پيل هيو سو جهان کائي ويو

مريض ٿڪندو رهيو ئي "واٽ جي ڪينر" ڪري
جيڪو "پان" کائيندو هو تنهن کي "پان" کائي ويو

"اديب" منزلن تي پهچي ويا هياسون، هاءِ پر
"تنظيم" جي اندر "تنظيمي نقدان" کائي ويو

وڻي قومن جي نالن تي ڪئي چندا - خداوندا
ڪٿان کان ڪٿ رڻا پڇي تنهنجا بندا - خداوندا

جنگل ۽ ڇاپلوسي، لٽ - ڦر، چوري، مينا زوري
سگنگ، ڪور ۽ مڻي قتل جا ڏندا - خداوندا

اسان جي "منڻي ترقي" جي چوڌاري "پراڊڪشن"
رڳيون مليون، حق، چلون، ڏندا، ڪوندا - خداوندا

رڳي پرپاسي ملڪن جا اجايا ٿا ڪيون نالا
ڪٿي خود ملڪ جا آهن ڇڏيا ڪندا - خداوندا

ڪيون عالميون ڪئي آهن، برابر هي جيون ٿا ۽
اسان سڀ تنهنجي آڏو آهيون شرمندا - خداوندا

عشق جو اظهار چاهيان ٿو ڀرو
سينڊلن جي مار چاهيان ٿو ڀرو

"ڀاءُ" مون کي ٿي سڏي هر هر اها
جنهن مان پڪو پيار چاهيان ٿو ڀرو

ٿي وڏي، مرن مان ٿي جيئن شادي ڪري
هيرانن هڪ "ٻار" چاهيان ٿو ڀرو

بيماريءَ ۾ "نرس" ڳالهائيندي آ
مان به ٿيڻ بيمار چاهيان ٿو ڀرو

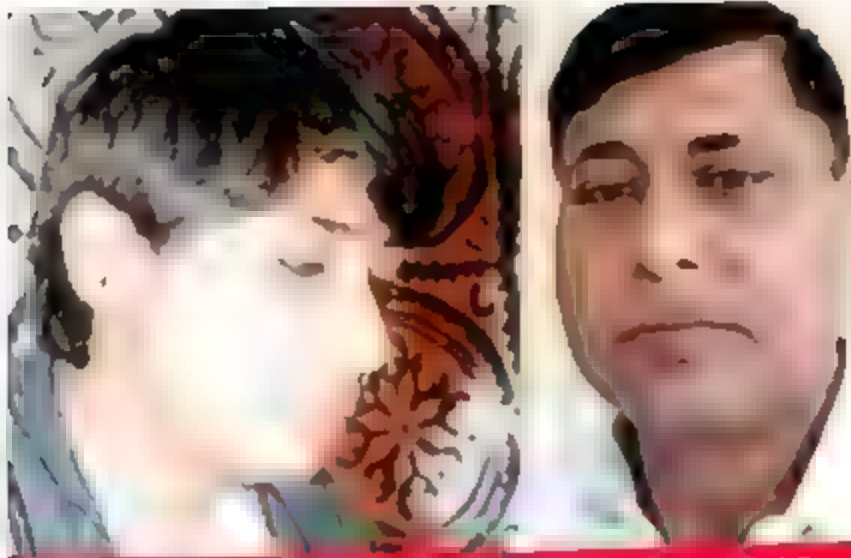
"ڪٽي جي آکاڙي" ۾ رڙيون ڪري
ٿيڻ گھوڪار چاهيان ٿو ڀرو

ڄاڻ ٺاهي جلدن ڪنن ٿي، جي "اديب"
ٻيو هئا آخرڪار چاهيان ٿو ڀرو

منهنجو عقيدو آهي ته جيڪا قوم پاڻ تي
دل کولي ڪلي سگهي ٿي اها ڪڏهن به
ظلام ٿي نه ٿي سگهي

— مشتاق احمد يوسفي

سورہ سندھی ادب

صاحب خان سورہ امیرالتر

Cell No: 0344 3919786

0300 3404488

پنجابي فلمن جي ڪيسٽ

ڌ ڌ ڌ ڌ ڌ ڌ ڌ ڌ ڌ ڌ ڌ ڌ

گولين جي بوجاڙ هئي

لڪار هئي

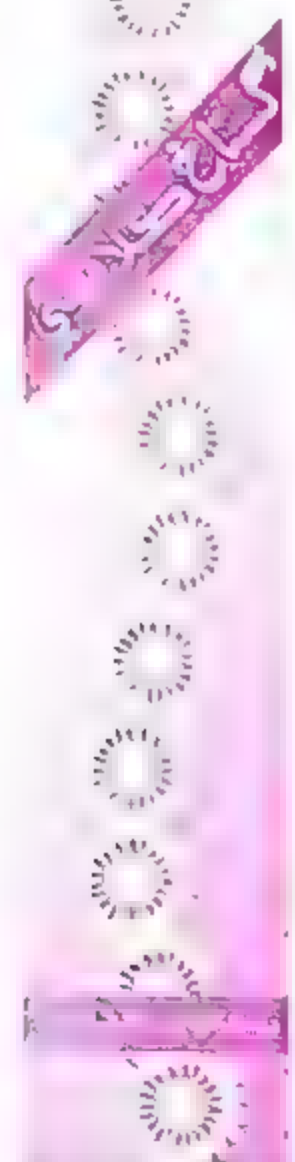
رڙيون، روج ۽ رازو هو

"مينهن" جو چڻ "رازو" هو

سوچ ۽ اوڙو پاڙو هو.

ٲاڙي جي هڪڙي مالمو
"ريسڪيو ۱۵" تي نون ڪري، الملاع ڏنو
جلد پوليس وٺي پهچي
گهر کي گهيري ۾ آئي
جيئن پوليس هنيو ڇاپو
وي سي آر تي "پنجابي فلمن جي ڪيسٽ"
لکڻي

♦ پوليس جو نوري هنگامي طور تي
پهچندو ٿورو (Rescue-15)

"حالت"، ڏني اھميت جي حامل ٿي ٿئي "حالت" جو
مخفي شعور تبديل ٿي "طراوت" جي شڪل وٺي ٿو

— سڳندہ فرائيدہ

نالو : صاحب خان ميراثي

ولد : بهادر علي

ادبي نالو : سورھ ميراثي

جنم : 08.04.1975

جنم هنڌ : ڳوٺ ڪپڙو، تعلقو

رتوديرو، ضلعو لاڙڪاڻو.

حال انڊريس : غريب آباد محلہ،

نئون ديرو. تعلقو رتوديرو.

تعليم : M.A سنڌي

ڪرت : اسسٽنٽ سب انسپيڪٽر آف سنڌ پوليس

ان ڇپيل ڪتاب

ڌرتيءَ جا رکوالا (ٻارن لاءِ ناول) 1990 ع

سائرسهس گجن (شاعري) 2021 ع

برھ منجهارا بوند (شاعري) 2022 ع

صاحب ديوان سنڌي شاعر (تحقيق) ان مڪمل

موبائل نمبر : 3919786 – 0344

3404488 – 0300

اي ميل :

عوامي دور

دور آيو آ عوامي - ٿو چوان
چو طرف آ نيڪ ناسي - ٿو چوان

مان ٿي آيان هڪ جمهوريت پرست، بس
جمهوريت جي لاءِ ڪڍي سرگس
آمرت پنهنجن کي ڪري تنهن، تنهن
سڀ مخالف هڏ حرامي - ٿو چوان

پير، موالو يا نازي ڪري
سرخو، سياستدان يا قاضي ڪري
پنهنجي ٿي جيڪو بيان بازي ڪري
آمرت جو تنهن کي حامي - ٿو چوان

آمريڪا، روس کي هر روزگار
پر نه آيو شرم، وٺڻ ۽ اڏار
پاڻ تي پڙو وڃي، ٿي پڙديدار
ڏسڻي ناهي پنهنجي خاني - ٿو چوان

لعنتي ڪانر مان پنهنجو مد ته آ
دهد ناهي، نالو ته به زاهد ته آ
نباري ناهن ڪٿي، مسجد ته آ
ملڪ آهي اسلامي - ٿو چوان

بجيت

اسان جي ملڪ جي عجب "بجيت" آ بڻائي وئي
بجيت ڪرڻي ڪاڻي وري، بجيت ڪنهن کي ڪاڻي وئي

"خزاني جي وزير" جي بجيت ٿي وي ٿي ٻڌي
"ابي" آ آپگهات ڪيو پيو آهي "پاڄاڻي" وئي

اصل بجيت خبر نامي ڪهڙا رنگ لائيندي
اڃان ته هيءَ رڳو "ني بجيت" آ منگهائي وئي

پيپل سچل هلن جي ڊانچي کي ٿو اينن ٺهڙجي
"تن" جي ڌوڍي گهاٽ ٿي آ جيئن ڪٿي ڏلائي وئي

صحت ۽ علم ترقي لاءِ آهي "چلچ" ٿي پيو
"دعاي بجيت" واري "وڃ" سهر ٿي ڪير ڏائي وئي

روزيدار

سهر ڏينهن وانديڪائي ٻه، نه ڪنهن ڪم ڪار ٻه آهيان
رکيو هڪڙو به "روزو" ناهه، "روزيدار" ٻه آهيان

چڏي فل سوٽ، بوشرون، قميص - سلوار ٻه آهيان
ڪم ڪار ڪم هڪ مهينو "سلائي ڪردار" ٻه آهيان

نازين جا وجهي جوتا سورا پنهنجي بويڇڻ ٻه
ڪڍائي آيو گاڏي تي "لنڊي بازار" ٻه آهيان

مجهند جو ماني گاڏي آ، لڪي مگر ٻي پڻ پتا
مگر سچ جي لهن کان اڳ ئي "انطار" ٻه آهيان

ڪرائي بند سٺيائون، ڪيل ۽ هوٽلون سٺي
ديا جي مسلمان بلجڻ جي انتظار ٻه آهيان

گهٽا، پڪرا پڪاريان ٿو، قيات ٻه ٽپائڻ ٿي
جو قاتل وار کان سنمري، ٽڪي تلوار ٻه آهيان

صحافي

لکندس مان ليک مڃت - صحافي آهيان
يا ڏي پلاٽ مڃت - صحافي آهيان

پوليس، اسپتال، وڏيرن مٿان لکي
قبلو ڪريان ٿو درت - صحافي آهيان

جنهن ٿي ڏيان ٿو ليک ته بدلي ٿي وڃي
نڪري نتيجو ٿرت - صحافي آهيان

جڏي ۽ ڇا ٿي ۽ ٿو پهچان اڳي اڳي
جاني ڏسان ٿو پٽ - صحافي آهيان

جيڪو هلي ٿو ملڪ ۾، سڀ ٿي خبر پوي
ڏينهن - رات آهي گهٽ - صحافي آهيان

ڪوڙ ۽ بدروز ساڻ ڪڍي راز ٿو وٺان
مون کي آڏاڻو خفت - صحافي آهيان

ڪنهن مان هلڻ ٿو ناهي جي "سلطان راهي"، جيان
ڪنهن لاءِ "مادو مڃت" - صحافي آهيان

◆ پنجابي نالن جو هجڻ جيڪو راز ڏاڍو
حبا ڪندڙ ڏاڍا ڪندڙ هو.

دوستي

شادي، مڱڻي ۽ اچي ٿي ڪم انهن - جي دوستي
خواهيواد بدنام آهي "ڪڏهن" - جي دوستي

شعر لکرائي بها تي ٿو وڌو شاعر لڳان
وڻجو آ "ايوارڊ" ادبي، ڀل ته اڻ پڙهيل هجان
بس ڪرڻ چاهيان ٿو مان ايڊيٽرن - جي دوستي

"ايم پي اي" ۽ چايس، هر ڪوڏين دعوت لڳو
نون آيو ڏي پي او، ڏي سي، وڏيري، پير جو
آءُ هڪڙو، ڪريان ڪيڏي ڪيئن - جي دوستي

ملت ۽ پرڏيهي وطن سان ڪرڻو آ سفر
هي صعي آهي ته بدلي مرضي جي ڪنڊس مگر
جیل تي ڪمرائي ٿل ليدرن - جي دوستي

♦ ميانجي اسٽيٽس مپا

انتخابي نشان

انتخابي نشان "چادر" آ
 ڪنهن جو "پنڪر" آ، ڪنهن جو "پلار" آ
 "ڊيگرو" ڪنهن کي آ لاڻ ليو
 ڪنهن وري شوق مان ڪلي ورتو
 انتخابي نشان "لوئي" جو
 پنهنجي خوشحال خان ڀولي جو

ڪو "جھان" تي ٿيڻ گھري هوار
 ڪو ٿو چاهي ڪوڙ ٽڪي "لارار"
 ڪو ته چاهي ٿو بس "هٿوڙ" هجي
 "ڏاند گاڏي" يا ڪوئي "گھوڙ" هجي
 ڪو نشان "تير ڪمان" ٿو چاهي
 پوئڪ ايڇٽ "ڇيٽان" ٿو چاهي

"ٿرڻو" چاهي پيو ٿو راند يگر
 ڪو ٿو چاهي رگر "ٿلهه" - ڪاگر
 ڪوئي چاهي ٿو "چنڊ" ۽ "تارو"
 ڪنهن جو "آڻن" جي آڻان آرد
 ڪو گھري ٿو ته عاليشان هجي
 "پان - مگرٽ" جو نشان هجي

پاڻ کي ان تي آڻيو هٿو
 جيڪو ٿو ڪو جو آسرو ڏيندو

نئين چوڙياري

پير، وڏيري، ميامندان ۽ ڏاڏيلن جي ياري آهي
سڀن جي اڳ چوڙياري هئي، هاڻي هوبه چوڙياري آهي

پڙي پٽڙي آهه وڏيري چيو: "هي منهنجي چال ڏسو
ڪوڙن ڪين مان مڪين جو ڪير هيو حال ڏسو
هاري، ناري جي گهر گهر به ٻڌڪ ۽ ٻاڳيال ڏسو
ٻڌ ۽ چوڙ ڪري ٿاڻي مان ٺاهيو آهي مال ڏسو
قرض به ڦاٽل راج سڄي کي نفياتي بڻاري آهي"

سياستدان لاء ڏئي چيو آ، "مالعو پاگل ٺاهيان ٿو
پنهنجو پاڻ ٻن ٿا وٺا، ڊيپڪيون جلدن وڃايان ٿو
ڪرسويءَ خاطر ملڪ سڄي جي ماڻهن کي رڳو ماڻيان ٿو
بيان ڏئي درقيواريت جا، ٿر ٻر آڳ لڳايان ٿو
قوم سڄي بي زر آهي، ليڪن حاڪم "زرداري آهي"

پير سونهاريءَ تي هٿ ٿيري، ڪنگندي هي اعلان ڪيو،
"تعويذن، ٽوئن، ٽيئن سان آهي ڪم آسان ڪيو
درگاهون آباد ڪري، مسجد، مندر ويران ڪيو
"رام" جو نانءُ رساري ماڻهن، موٽڪي ٿي "پگهراڻ" ڪيو
منجھي آڏو جهڪندي قوم هيءُ اڳياري، پوياري آهي"

مُجھ کي ٿاءُ ڏئي ڏاڙيلن، پنهنجو اوچو ڳاٽ ڪيو
"انراڻمري ٿلهائي آ ملڪ کي نشان گھاٽ ڪيو
هرهند به ٿاڪن، باهين، گولين جو ٺوڪا ڪيو
اعورا، ڏالن، چورين، ٺوٺن، مان ويران، گهر گھاٽ ڪيو
ڏينهن ڏکيا ٿي پيا ٽولين تي، رات بٺائي پاري آهي"

ليڊري

اڄڪلهه هلي ٿي عام ڪرائي - جي ليڊري
ڏسڻ وٺان آ پنهنجي پرائي - جي ليڊري

ٿوري مدت هلي جا حڪومت پوي، ڪري
ٿوري مهل جي جنهن به ملي ٿي منڙي
اڳواڻ سياسي چڻ ته ڪري ٿو سادري
هيءَ اصل منجهه چئجي "سرائي" - جي ليڊري

ڏينهن - رات واري ٺنڊ ۽ آرام، ٿورو جي
 "ٺهون" ڏيڻ مان "ملڪي استعڪام" ٿورو جي
 ڪڏهن "منڌ" ٿي وڃي، ڪڏهن "اسلام" ٿورو جي
 مٿي جو سور آ وڌي پائي - جي ليڊري

ڪرڪيٽ رانديگر جي، ڪٿي باڪر جي آ
 پنهي هٿن سان لٽڻ واري آفيسر جي آ
 سرمائيدار، فوجي، سنڌ، سبڪر جي آ
 ڪٽ آ ملان جي ۽ ڪٿي پائي - جي ليڊري

جرمن، يمن ويا گل جي، ملي بارڊر ويا
 آمريڪا کان اچي "نوان ورلڊ آرڊر" ويا
 وڪرو ٿي ڪارخاني جا مٿي "شيئر" ۽ ويا
 ڪانهي "خاري" جي، آ "ڪاٺي" - جي ليڊري

"میلو" جي ليڊري آهي "هائي" جي ليڊري
 "گاڙهي" جي ليڊري آهي "مائي" جي ليڊري
 مصروف جي ڪٿي آ، اڃاڻي جي ليڊري
 لهندڙ جي ڪانه ٿي رهي، آئي - جي ليڊري

♦ حصو ٻئي Share

سنڌي سياست

اسان جي سنڌي سياست جي عجب ڪمڻي پڪل آهي
وڻي آ پينگ ٿي پاڻو، رڳو نالو بچيل آهي

سڄي دنيا بدلجي وئي، اسان وٽ پر اهي نظريا
اهي ليڊر، اهي ورڪر، اهي جلوس ۽ جلا
اها جيئي، اها ورنه.... ۽ مرده باد جا نعرا
ملايون ٿا اها هرهر، جيڪا ڪيبت گل آهي

اهي پاڇا، وڏا چولا، ڪلڪ، اجرڪ، سنڌي ٽوپيون
ڪلاشنڪوف ۽ پتول، هنن ۾ ننڍيون سونيون
چوڻ ۽ ڪرڻ ۾ ڦيرو، ڪيوتر جيان ڏيڻ ڏوٽيون
ڪوپر مڪي، لرو، ڪاڪرس ۽ ڪلهه کان مٿل آهي

جو اغوا، چوري، ڌاڙي ۾ ٻڌل آهي، وڏو ليڊر
اهو "لالو جو لشڪر" آهي واکا، رڙيون، ڌمڪر
چڏي "لينن" جون راهون، انقلابي ٿيو آ منتر
آهي انگز ونگز راهون، ڏسندڙ ٿي منجهيل آهي
سنڌي ماڻهو پڄاڻ ٿي، جڏهن اڳواڻ گڏجن ٿا
صدارت واري ڪرسيءَ تي اول ۾ پاڻ الجھن ٿا
سڌي هڪٻئي کي ملن، چور ۽ ايجنٽ الڪن ٿا
آ نڪتل اک ڪنهن جي ۽ ڪنهن جو بارو پڳل آهي

ڪنهن جي ڏاڙهي مٿا ڳاڙهي، "مکيءَ" جو چوڻ جهنگل آهي
ڪرور رتل آهي "ٿي-ٻيءَ" ۾، ٿلهو ڪرڻي جبل آهي
ٽڪڻ ڪنهن جيءَ ٿان ماڪڙ جهڻ ته ڳاڙهي وٺي نعل آهي
اڳت ڪنهن جو پير لڙڪي ته ڪو ٻوڙو بڻيل آهي

ڏسي لاريون واپسون ٿيڙي، ڪو ڏاڙهيءَ کي ڪنڊهائي ٿو
ڪنجائپ کي لڪائڻ ٿي مٿي تي "وڱ" پائي ٿو
پيل آ ڪوٽ گرمين ۾ ته ڪو مينڊي لڳائي ٿو
ڪنهن کي رڪام، رڙي جي ٿوري ٿرنگر لڳل آهي

گلڻ گلڻي

صباح فجر حق، سچ، پيار، امن ۽ آجپي جي بالائستي فاطر مقرر ۽
 تاج، مقرر، طبيعت ۽ طبيعت کي نيست ۽ نابود مقرر لاءِ "مزاحمت
 واري طبيعت" جيڪا هن طنز يا شاعريءَ جي "سرجهار" جي وجود جو
 حصو آهي. سا کيس مڪمل ۽ موز تي خاموش رهڻ ۽ بي حس ۽ وري
 زندگي گذارڻ نه ڏئي. "هو" هر روپ ۾ متحرڪ آهي. شاگرديءَ واري
 موز ۾ سياسي اڳواڻ، تاريخدان، ترجمان نگار، اديب، شاعر ۽ دانشور جي
 هيءَ طرز و مزاج واري شاعري ۾ سندس انهيءَ قسطن جدوجهد جو
 تسلسل ٿي آهي. هو شاعري وسيلي اعليٰ سماجي قدر جي پاسداري
 مڪري ٿو ۽ انهن جي جياپي لاءِ ٿي لکي ٿو ته جيئن انسان ذات، هن
 درجيءَ تي غير مفروض خوشيون مائي، امن مائي ۽ آجپو مائي.

دانشور "اديب" انقلابي "سنڌي ادب" کي "طنز و مزاح واري
 شاعري" جو هي تقو ڏئي ته رڳو پهريون ڀيرو سنڌي ادب ۾ ان قسم
 جي شاعريءَ جي کوٽ جو پورا ڪيو آهي پر هن شاعري جي پڙهندڙن
 کي، پراڻن ۽ پڙاڻن جي خاتمي لاءِ انهن شان عملي مقرر جو اعزو ڏيکاري
 ڏيکاريو آهي. جنهن ۾ نه آهي جان جو جوکو ۽ نه ئي وري مڪو مڪو.
 سچ جي مقرر ٿيکي کي مزاحيا شاعريءَ جي چاشني چاڙهيو ۽ پوءِ هر
 فاسق کي سندس منهن تي ٽپڪائي ويا پاڻ به کلي نه کيس به ڪلايو. پوءِ
 اها ڪل اوچان لاءِ اطمينان جو سبب بڻجي ته وري فاسق جي منهن تي بي
 سببائي جي لپل جيان ظاهر ٿي پوندي ۽ پوءِ سچ ۽ مقرر جو فرق به صاف
 ظاهر ٿي پوندو ۽ بس مقرر پنهنجي عيبداد ولسو ظاهر ٿي پئي ته ان جو
 خاتمو به اوس ٿيلو آهي.

مختيار سمون

سوره سنڌي ادب

صاحب خان سوره: ميراثي

Cell No: 0344 3919786

0300 3404488